

Samhällsförvaltningen

Samhällsnämnden

Tidsplanering samhällsnämnd 2025-04-29 kl. 08:15**Plats: KS-salen, Rådhuset**

08:15	Gemensamt studiebesök på Ängets Sportcenter	
09:15	Tid för att ta sig till Rådhuset samt fikapaus OBS! Ring <u>INTE</u> på porttelefonen till Rådhuset, ring Erika 070-301 16 30 för att komma in.	
09:45	Yttrande på remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet	Linda Fransson
09:55	Ansökan om tillfällig ändring i stadigvarande serveringstillstånd, St Petri Logen	Petri Niemelä
10:05	Information gällande ny lagstiftning om gårdsförsäljning av alkohol samt beslut om taxor och avgifter	Petri Niemelä
10:25	Informationsärende: Granskning, detaljplan för fastigheterna Fastlandet 2:91, Fastlandet 2:93 samt del av Fastlandet 2:64 (Ankaret)	Sofia Carlsson
10:40	Informationsärende: Granskning, detaljplan för E4 Södra infarten Härnösand, Del av fastigheterna Fastlandet 2:66 och Gådeå 4:32 m.fl.	Sofia Carlsson
10:55	Beslut om antagande, detaljplan för del av Saltvik 2:35 och del av Bondsjö 17:1	Malin Nyberger
11:10	Bygglov, nybyggnad av telekommunikationsanläggning	Dick van Asperen
11:20	Delegationsbeslut för granskning: SAM-2025-1257 – Bygglov, nybyggnad av restaurang- och servicebyggnad	Dick van Asperen
11:30	Rivningslov, rivning sjöbod	Josefine Bönström
11:45	Informationsärende: Trafikljusen	Mattias Carpenlid Niclas Hälldahl
12:00	Lunch	
13:00	Föreläsning om hat och hot mot förtroendevalda	Anna-Karin Hasselborg
13:30	Budgetuppföljning 2025, mars	Mattias Eknemar

13:50	Parkeringsavgift i Härnösand	Thomas Jenssen
14:05	Förvaltningschef rapporterar	Helene Lager
14:15	Ordförande rapporterar	Helena Elfvendal
14:25	Gruppmöten	
14:45	Beslutsmöte	

Välkommen,

Helena Elfvendal

Samhällsnämnden

Samhällsnämnden

kallas härmed till sammanträde **tisdagen den 29 april 2025 kl. 08:15**
KS-salen, Rådhuset.

Hålltider för sammanträdet

08:15	Gemensamt studiebesök på Ängets Sportcenter
09:15	Tid för att ta sig till Rådhuset samt fikapaus
09:45	Yttrande på remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
09:55	Ansökan om tillfällig ändring i stadigvarande serveringstillstånd, St Petri Logen
10:05	Information gällande ny lagstiftning om gårdsförsäljning av alkohol samt beslut om taxor och avgifter
10:25	Informationsärende: Granskning, detaljplan för fastigheterna Fastlandet 2:91, Fastlandet 2:93 samt del av Fastlandet 2:64 (Ankaret)
10:40	Informationsärende: Granskning, detaljplan för E4 Södra infarten Härnösand, Del av fastigheterna Fastlandet 2:66 och Gådeå 4:32 m.fl.
10:55	Beslut om antagande, detaljplan för del av Saltvik 2:35 och del av Bondsjö 17:1
11:10	Bygglov, nybyggnad av telekommunikationsanläggning
11:20	Delegationsbeslut för granskning: SAM-2025-1257 – Bygglov, nybyggnad av restaurang- och servicebyggnad
11:30	Rivningslov, rivning sjöbod
11:45	Informationsärende: Trafikljusen
12:00	Lunch
13:00	Föreläsning om hat och hot mot förtroendevalda
13:30	Budgetuppföljning 2025, mars
13:50	Parkeringsavgift i Härnösand
14:05	Förvaltningschef rapporterar
14:15	Ordförande rapporterar
14:25	Gruppmöten
14:45	Beslutsmöte

Föredragningslista

1. Informationsärenden
2. Val av justerare
3. Godkännande av dagordning
4. Yttrande på remiss från landsbygds- och infrastrukturdepartementet
5. Ny lagstiftning om gårdsförsäljning av alkohol

6. Ansökan om tillfällig ändring i ett stadigvarande serveringstillstånd, St Petri Logen
7. Beslut om antagande, detaljplan för del av Saltvik 2:35 och del av Bondsjö 17:1
8. Bygglövslov, nybyggnad av telekommunikationsanläggning
9. Rivningslov, rivning sjöbod
10. Uppdrag att utreda och föreslå parkeringsavgift i Härnösand
11. Budgetuppföljning 2025, mars
12. Uppdragsuppföljning 2025
13. Delegationsbeslut 2025
14. Ärenden för kännedom
15. Förvaltningschef rapporterar
16. Ordförande rapporterar
17. Övriga rapporter

Helena Elfvendal
ordförande

Samhällsförvaltningen

Linda Fransson, 0611-34 81 92
linda.fransson@harnosand.se

Samhällnämnden

Yttrande på Remiss från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet om Livsmedelsverkets rapport om författningsändringar till följd av EU-förordning om geografiska beteckningar

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden besluta
att lämna följande yttrande på inkommen remiss.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Livsmedelsverket fick den 14 mars 2024 i uppdrag av regeringen att analysera behovet av nationella lag- och förordningsändringar till följd av en ny förordning (EU) 2024/1143 om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter som började tillämpas den 13 maj 2024.

Den nya förordningen syftar till att skapa ett enhetligt skydd för geografiska beteckningar samt att upprätta ett system för skydd av garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp.

Den 28 januari 2025 remitterade Landsbygds- och infrastrukturdepartementet Härnösands kommun *Livsmedelsrapport om författningsändringar till följd av EU-förordning om geografiska beteckningar*, för svar senast den 30 april 2025.

Yttrande

Samhällsnämnden är grunden positiv till förslaget och tillstyrker att det finns behov att anpassa och uppdatera de nationella författningarna med hänvisningar till den nya förordningen.

Samhällsnämnden har inga direkta synpunkter på innehållet eftersom förändringarna framförallt påverkar Livsmedelsverket.

Socialt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka perspektivet.

Helene Lager
Miljöchef

Linda Fransson
Miljöhandläggare

Nationella författningsändringar till följd av EU-förordning om geografiska beteckningar

Redovisning av regeringsuppdrag

Innehåll

1. Sammanfattning	4
2. Författningsförslag	5
2.1 Lag om ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	5
2.2 Lag om ändring i lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	8
2.3 Förordning om ändring i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	9
2.4 Följdändringar i andra författningar	14
3. Inledning	15
3.1 Bakgrund och syfte med uppdraget	15
3.2 Avgränsning och metod	15
4. Den nya EU-förordningen	16
4.1 Förordning (EU) 2024/1143	16
4.2 Andra relevanta EU-rättsakter	20
5. Nationella bestämmelser	23
5.1 Lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	23
5.2 Förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	23
5.3 Lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	23
5.4 Andra relevanta nationella bestämmelser	23
6. Analys av behovet av författningsändringar	25
6.1 Arrangemang för nationellt invändningsförfarande	25
6.2 Producentgruppers sammansättning och organisation	26
6.3 Införande av system med erkända producentgrupper	27
6.4 Förslaget till ändring i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	28
6.5 Förslaget till ändring i lagen om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	29
6.6 Förslaget till ändring i förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	30
6.7 Nya regler som inte innebär författningsändringar	31
7. Konsekvensanalys	33
7.1 Det aktuella problemet och vilken ändring som eftersträvas	33
7.2 Alternativa lösningar	33

7.2.1 Harmonisering av begrepp	33
7.2.2 Bemyndigande om nationellt invändningsförfarande	34
7.2.3 Bemyndigande om producentgrupper	34
7.2.4 Bemyndigande om erkända producentgrupper.....	35
7.2.5 Förteckning över aktörer.....	35
7.2.6 Finansiering av tillhandahållande av förteckning över aktörer.....	36
7.3 Effekterna om någon reglering inte kommer till stånd.....	36
7.4 Vilka som berörs av regleringen	36
7.6 Kostnadsmässiga konsekvenser	37
7.6.1 Kostnadsmässiga konsekvenser för företagen.....	37
7.6.2 Kostnadsmässiga konsekvenser för stat, kommun och regioner.....	38
7.7 Överensstämmelse med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.....	38
7.8 Tidpunkten för ikraftträdande samt informationsinsatser	38
7.9 Vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader	39
7.10 Miljö och jämställdhet.....	39

1. Sammanfattning

Livsmedelsverket fick den 14 mars 2024 i uppdrag av regeringen att analysera behovet av lag- och förordningsändringar till följd av en kommande EU-förordning om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter. Den nya förordningen beslutades den 11 april 2024. Förordningen ersätter Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel och omfattar även motsvarande regler om skydd för geografiska beteckningar på vin och spritdrycker.

Syftet med den nya förordningen är att skapa ett enhetligt skydd för geografiska beteckningar samt att upprätta ett system för skydd av garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp. Den nya förordningen stärker och förbättrar det befintliga systemet, bland annat genom ett gemensamt registreringsförfarande för jordbruksprodukter, inklusive livsmedel, vin och spritdrycker. Förordningen syftar till att synliggöra de skyddade produkternas bidrag till ökad hållbarhet, genom att möjliggöra för producenter att lyfta fram och kommunicera åtgärder inom miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Vidare stärks producentgruppernas roll och ett frivilligt system med erkända producentgrupper för geografiska beteckningar får inrättas av medlemsstaten. Skyddet ökas samtidigt för geografiska beteckningar som ingrediens i bearbetade produkter och vid försäljning via e-handel/onlineförsäljning. Den nya förordningen omfattar även skydd av geografiska beteckningar i domännamn.

Livsmedelsverket gör bedömningen att det finns behov av mindre anpassningar av nationella författningar där svensk lag och förordning som genomför en del av dessa regler behöver uppdateras med hänvisningar till den nya förordningen. Vidare föreslås möjlighet för Livsmedelsverket att meddela föreskrifter om vissa förfaranden i det nationella skedet vid ansökan om registrering av geografiska beteckningar och garanterat traditionella specialiteter. De handlar bland annat om att fastställa arrangemang för nationellt invändningsförfarande, samt möjlighet att föreskriva om producentgruppers sammansättning och organisation samt om ett system med erkända producentgrupper. Livsmedelsverket föreslås också utpekas som ansvarig myndighet att föra förteckning över aktörer som tillverkar produkter med geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter samt tillhandahålla intyg eller utdrag ur denna förteckning. För Livsmedelsverket innebär dessa nya uppgiften ökade kostnader.

2. Författningsförslag

2.1 Lag om ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

dels att rubriken närmast före 10 a § ska utgå,

dels att rubriken till lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel samt 1, 2 och 10 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 10 b–10 d §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lag om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

Föreslagen lydelse

Lag om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

1 §

Denna lag kompletterar

1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, och*
2. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar.*

Denna lag kompletterar

1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar, och*
2. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2019/787 och (EU) 2019/1753 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012.*

Lagen kompletterar även följande förordningar, i de delar de innehåller bestämmelser som rör skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel:

1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkning av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008,*
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007,
3. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008,*
4. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 av den 26 februari 2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1601/91, och*
5. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och
1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007,
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EG) nr 1151/2012, (EU) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74 EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll) och delegerade akter och genomförandeakter till denna förordning, och
3. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkning av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008.*

rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EG) nr 1151/2012, (EU) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll) och delegerade akter och genomförandeakter till denna förordning.

10 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *den som använder sig av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel* att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *aktörer som bedriver verksamhet enligt artikel 2.1 e i förordning (EU) 2024/1143* att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.

10 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om invändningsförfarande i det nationella skedet av en ansökan om registrering av ett namn på en produkt i enlighet med artiklarna 10 och 56 i förordning (EU) 2024/1143.

10 c §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om producentgrupper enligt artiklarna 32.1–3 och 55.2 i förordning (EU) 2024/1143.

10 d §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om införande av ett system med erkända producentgrupper enligt artikel 33 i förordning (EU) 2024/1143.

2.2 Lag om ändring i lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Härigenom föreskrivs att 1 § i lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Bestämmelserna i 8 kap. 3–8 §§, 9 kap. och 10 kap. 9 § varumärkeslagen (2010:1877) ska tillämpas vid intrång i den rätt till en beteckning som följer av

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008, i den ursprungliga lydelsen, 2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, i den ursprungliga lydelsen, 3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013	1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007, i den ursprungliga lydelsen, 2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar, i den ursprungliga lydelsen, eller 3. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 om geografiska

om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007, i den ursprungliga lydelsen,

beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2019/787 och (EU) 2019/1753 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012, i den ursprungliga lydelsen.

4. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 av den 26 februari 2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1601/91, i den ursprungliga lydelsen, eller*
4. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar, i den ursprungliga lydelsen.

2.3 Förordning om ändring i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

dels att rubriken till förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel samt 1, 2, 2 c, 3, 4, 6, 10, 11, 14 och 15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 10 a–10 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Förordning om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

Föreslagen lydelse

Förordning om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

1 §

Denna förordning innehåller kompletterande bestämmelser till lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Förordningen kompletterar även Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll), i de delar EU-förordningen innehåller bestämmelser som rör skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

Denna förordning innehåller kompletterande bestämmelser till lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Förordningen kompletterar även Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll), i de delar EU-förordningen innehåller bestämmelser som rör skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

2 §

Livsmedelsverket ska ta emot och handlägga ansökningar om registrering av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel samt ansökningar om ändring av produktspecifikation för och avregistrering av sådana produkter.

Livsmedelsverket ska samråda med Statens jordbruksverk i ärenden som rör sådana

Livsmedelsverket ska ta emot och handlägga ansökningar om registrering av *geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter* på jordbruksprodukter och livsmedel samt ansökningar om ändring av produktspecifikation för och avregistrering av sådana produkter.

jordbruksprodukter som avses i *bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel*, vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

Livsmedelsverket ska samråda med Statens jordbruksverk i ärenden som rör sådana jordbruksprodukter som avses i *bilagorna I–III till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 av den 11 april 2024 om unionens geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2019/787 och (EU) 2019/1753 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012*, vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

2 c §

Livsmedelsverket ska utföra de uppgifter som en medlemsstat har enligt *artikel 38.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008*.

Livsmedelsverket ska utföra de uppgifter som en medlemsstat har *avseende att föra förteckning över aktörer enligt artiklarna 39, 45, 72.4 och 77 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 samt artikel 116 a i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007*.

3 §

Livsmedelsverket ska övervaka att kontrollmyndigheterna fullgör sina förpliktelser enligt lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Livsmedelsverket ska övervaka att kontrollmyndigheterna fullgör sina förpliktelser enligt lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

4 §

Livsmedelsverket får meddela de ytterligare föreskrifter och fatta de beslut i övrigt som

Livsmedelsverket får meddela de ytterligare föreskrifter och fatta de beslut i övrigt som

behövs som komplettering till de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

behövs som komplettering till de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

6 §

Livsmedelsverket är behörig myndighet att utöva offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i fråga om sådana jordbruksprodukter som avses i *bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012* vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

Livsmedelsverket är behörig myndighet att utöva offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i fråga om sådana jordbruksprodukter som avses i *bilagorna I–III till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143* vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

10 §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om

1. skyldighet för en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information till verket eller en länsstyrelse om den kontrollverksamhet som de bedriver,
2. skyldighet för ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information och ge in handlingar till den myndighet som har delegerat uppgifter, och
3. skyldighet för *den som använder sig av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel* att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.

1. skyldighet för en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information till verket eller en länsstyrelse om den kontrollverksamhet som de bedriver,
2. skyldighet för ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information och ge in handlingar till den myndighet som har delegerat uppgifter, och
3. skyldighet för *aktörer som bedriver verksamhet enligt artikel 2.1 e i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143* att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.

10 a §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om invändningsförfarande i det nationella skedet av en ansökan om registrering av ett namn på en produkt i enlighet med artiklarna 10 och 56 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143.

10 b §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om producentgrupper enligt artikel 32.1–3 och 55.2 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143.

10 c §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om införande av ett system med erkända producentgrupper enligt artikel 33 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143.

11 §

De kostnader som en kontrollmyndighet får till följd av åtgärder enligt 15 § lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel, ska ersättas av den som var ägare till jordbruksprodukterna eller livsmedlen när de togs om hand.

De kostnader som en kontrollmyndighet får till följd av åtgärder enligt 15 § lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel, ska ersättas av den som var ägare till jordbruksprodukterna eller livsmedlen när de togs om hand.

14 §

Livsmedelsverket får meddela närmare föreskrifter för verkställigheten av lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel och denna förordning.

Livsmedelsverket får meddela närmare föreskrifter för verkställigheten av lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel och denna förordning.

15 §

Bestämmelser om överklagande finns i 19–20 a §§ lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Bestämmelser om överklagande finns i 19–20 a §§ lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Livsmedelsverket har noterat en viss inkonsekvens i de förkortade hänvisningarna till EU-rättsakter. De omnämns antingen som ”Europaparlamentet och rådets förordning” eller ”förordning” efterföljt av rättsaktsnummer. I författningsförslagen ovan har Livsmedelsverket utformat förslagen i enlighet med det vanligast förekommande sättet att hänvisa i respektive författning.

2.4 Följdändringar i andra författningar

Med anledning av de föreslagna ändringarna av författningsrubrikerna medför detta även följdändringar i andra författningar som hänvisar till lagen och förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Sådana hänvisningar förekommer i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), förordning (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket, förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter och tillkännagivande (2023:85) av de EU-bestämmelser som livsmedelslagen (2006:804) kompletterar.

3. Inledning

3.1 Bakgrund och syfte med uppdraget

Regeringen gav den 14 mars 2024 Livsmedelsverket i uppdrag att analysera behovet av lag- och förordningsändringar med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 om unionens geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter¹. I uppdraget ingår att föreslå de författningsändringar som myndigheten bedömer vara nödvändiga med anledning av förordningen samt att analysera konsekvenserna av förslagen i enlighet med 6 och 7 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

I det fall det finns bestämmelser som är frivilliga för medlemsstaten att införa ska Livsmedelsverket i tillägg till konsekvensanalysen belysa för- och nackdelar med ett eventuellt införande samt hur bestämmelserna skulle kunna genomföras i Sverige. Om förslaget har ekonomiska konsekvenser för det offentliga ska förslag på finansiering lämnas. En viktig utgångspunkt för uppdragets genomförande är att den administrativa bördan för berörda företag begränsas i så stor utsträckning som möjligt.

Uppdraget ska redovisas senast den 28 juni 2024.

3.2 Avgränsning och metod

Rapporten är avgränsad till en analys av behovet av ändringar i den nationella lagstiftningen med anledning av förordningen om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter samt att analysera konsekvenserna av förslagen i enlighet med 6 och 7 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Mot bakgrund av tidsramen för uppdraget har synpunkter från berörda företag och myndigheter inte inhämtats mer än i begränsad omfattning.

¹ Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143 av den 11 april 2024 om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2019/787 och (EU) 2019/1753 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012.

4. Den nya EU-förordningen

4.1 Förordning (EU) 2024/1143

Förordning (EU) 2024/1143 antogs den 11 april 2024. Den nya förordningen fastställer unionens regler om kvalitetsordningar för skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar för vin och jordbruksprodukter, inklusive livsmedel, samt geografiska beteckningar för spritdrycker. Vidare fastställs även regler om garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, inklusive livsmedel.

Den nya förordningen ändrar följande förordningar:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter²,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker³, och
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar⁴.

Vidare upphäver den nya förordningen

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel⁵.

Den nya förordningen offentliggjordes i Europeiska unionens officiella tidning den 23 april 2024 och började tillämpas den 13 maj 2024. Artiklarna 10.4, 10.5, 39.1 och 45 ska dock tillämpas först från och med den 1 januari 2025 och artikel 37.5 från och med den 14 maj 2026.

Med begreppet *geografiska beteckningar* avses i förordningen skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar för vin och jordbruksprodukter, inklusive livsmedel samt skyddade geografiska beteckningar för spritdrycker. Detta innebär att spritdrycker inte kan registreras med en

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79), (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel.

skyddad ursprungsbeteckning och att garanterade traditionella specialiteter inte omfattas av begreppet geografisk beteckning. Geografiska beteckningar är immaterialrätter.

Nedan följer en redogörelse av utvalda delar av den nya förordningens innehåll, där de regler som medför rättigheter eller skyldigheter särskilt lyfts fram.

Produkter med geografiska beteckningar ska klassificeras med två, fyra eller sex siffror i enlighet med den så kallade kombinerade nomenklaturen, vilket framgår av artikel 6. Genom förordningen ges medlemsstaterna också möjlighet att besluta om klassificering med åtta siffror. Dessa uppgifter används särskilt av tullmyndigheterna för registrerings-, statistik- och redovisningsändmål.

Genom artiklarna 7 och 8 lyfts hållbarhet fram på ett nytt sätt i förordningen. Därigenom förtydligas att en producentgrupp får besluta om hållbarhetsnormer som är strängare än de som fastställs i unionsrätten eller i nationell rätt när det gäller miljömässig, social eller ekonomisk hållbarhet eller djurskydd. I skälen anges bland annat att unionens kvalitetspolitik bör möjliggöra omställningen till ett hållbart livsmedelssystem och att producenter med produkter med geografiska beteckningar bör uppmuntras till hållbara metoder och mål som går längre än obligatoriska normer. En producentgrupp får utarbeta en hållbarhetsrapport med information om produktionsmetoder och produkternas påverkan avseende hållbarhet. Kommissionen ska publicera denna rapportering om hållbarhet.

I artikel 10 regleras det nationella skedet i registreringsförfarandet där de nationella behöriga myndigheterna utpekas som mottagare av ansökningar. Vidare har i förordningen tillkommit en skyldighet för den berörda medlemsstaten att fastställa arrangemangen för det nationella invändningsförfarandet, såsom exempelvis kriterier för att en invändning ska tas upp till prövning och perioden för samråd mellan den ansökande producentgruppen och eventuella invändare.

Geografiska beteckningar ska skyddas mot bland annat varje direkt eller indirekt kommersiellt bruk av en geografisk beteckning för produkter som inte omfattas av registreringen och från att exploateras, försvagas, urvattnas eller skadas, vilket framgår av artikel 26. Genom den nya förordningen har det tydliggjorts att skyddet även gäller för varor som förs in i unionens tullområde utan att övergå till fri omsättning, för varor som säljs genom distansförsäljning, till exempel i e-handel, och för varor som är avsedda för export. Vad som är nytt är också att skyddet i artikel 26 även omfattar alla domännamn som är tillgängliga i unionen. Även artikel 35 berör skydd av geografiska beteckningar i domännamn. Därav framgår att registreringsenheter för nationella toppdomäner som är etablerade i unionen ska säkerställa att registrerade geografiska beteckningar kan åberopas som en rättighet i förfaranden för alternativ tvistlösning som rör domännamn.

Genom artikel 27 införs regler för hur geografiska beteckningar får användas i namnet på en bearbetad produkt när denna innehåller en ingrediens med en geografisk beteckning. Motsvarande regler fanns

tidigare publicerade i ett meddelande från kommissionen⁶ i form av riktlinjer för märkning av livsmedel som innehåller ingredienser med skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar. Genom den nya förordningen tillkommer dock att om en medlemsstat har infört ett system med erkända producentgrupper så ska producenter av ett färdigförpackat livsmedel, som vill använda en produkt med en geografisk beteckning som ingrediens, lämna en skriftlig förhandsanmälan om detta till den erkända producentgruppen. Den erkända producentgruppen ska inom fyra månader skriftligen bekräfta mottagandet av anmälan och får även meddela icke-bindande information om användningen av den berörda geografiska beteckningen. Producenten av det färdigförpackade livsmedlet får börja använda den geografiska beteckningen i sin produkt först efter att den mottagit denna bekräftelse eller efter utgången av denna tidsperiod, beroende på vilket som inträffar först. Denna regel omfattar dock inte spritdrycker.

Av artikel 32 framgår vad som krävs för att utgöra en producentgrupp samt hur producentgrupper kan organiseras och verka. Förordningen förtydligar producentgruppernas uppgift att utarbeta produktspecifikationen, ansöka om registrering, ändring och avregistrering, men också att utveckla verksamheten genom att till exempel stödja medlemmarna med egenkontrollsystem för att säkerställa efterlevnaden av produktspecifikationen. Producentgrupperna kan också verka för att säkerställa skydd av den geografiska beteckningen, och immateriella rättigheter med direkt koppling till den, inbegripet rättsliga åtgärder och att förhindra eller motverka åtgärder eller marknadsföringsmetoder som skadar eller riskerar att skada den berörda geografiska beteckningens anseende eller värde. Detta innebär att producentgrupperna får bekämpa överträdelser och misstänkt bedräglig användning på marknaderna genom att övervaka och kontrollera användningen av den geografiska beteckningen på den inre marknaden och på marknader i tredjeländer där de geografiska beteckningarna är skyddade, inklusive på onlinegränssnitt, samt vid behov underrätta tillsynsmyndigheter med hjälp av konfidentiella system om sådana finns tillgängliga. Producentgrupperna får även besluta om de hållbara metoder som avses i artikel 7 samt vidta åtgärder för att få den geografiska beteckningen att fungera bättre när det gäller miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet.

Förordningen ger även medlemsstaten utrymme att närmare besluta om hur producentgrupperna får vara sammansatta, vilket till skillnad från tidigare innebär att aktörer, företrädare för ekonomisk verksamhet som är kopplad till något av leden i leveranskedjan för produkter som betecknats som en geografisk beteckning och de berörda parter som avses i artikel 157 i förordning (EU) nr 1308/2013 – branschorganisationer – får vara medlemmar i en producentgrupp, om de har ett särskilt intresse av de produkter som omfattas av producentgruppen. Medlemsstaten får också begränsa medlemskapet till vissa producentkategorier med beaktande av arten av den produkt som den berörda producentgruppen omfattar. Vidare ges medlemsstaten även möjlighet att närmare föreskriva ytterligare regler gällande till exempel producentgruppernas organisation, stadgar och funktionssätt.

⁶ Meddelande från kommissionen - Riktlinjer för märkning av livsmedel som innehåller ingredienser med ursprungsbeteckningar (SUB) och skyddade geografiska beteckningar (SGB) (2010/C 341/03).

Enligt artikel 33 får medlemsstaten införa ett system för erkännande av producentgrupper, som får tillämpas på alla producentgrupper vars medlemmar producerar en produkt med en geografisk beteckning eller producentgrupper som producerar specificerade produktkategorier med geografiska beteckningar. En producentgrupp får endast erkännas på begäran. En medlemsstat som tillämpar detta system ska fastställa vissa kriterier för erkännandet, så som minimiandelen medlemmar som producerar produkten eller minimiandelen medlemmar och den volym eller det värde av avsättningsbar produktion de representerar.

Om en producentgrupp erkänns följer vissa rättigheter som endast den erkända producentgruppen kan utöva så som att vara den enda producentgrupp som har rätt att utarbeta produktspecifikationen och ansöka om registrering, ändring av en produktspecifikation samt avregistrering, eller att ta emot en anmälan från en producent av färdigförpackade livsmedel om användningen av den geografiska beteckningen som en ingrediens. Vidare är den erkända producentgruppen den enda grupp som får begära bindande regler för reglering av utbudet av produkter.

Av artikel 37 framgår att för jordbruksprodukter och spritdrycker ska producentens eller aktörens namn anges i märkningen i samma synfält som den geografiska beteckningen. Denna nya märkningsregel ska tillämpas från och med den 14 maj 2026. Märkningsregler för vin finns dock även fortsatt i förordning (EU) nr 1308/2013, med vissa ändringar som införts genom förordning (EU) 2024/1143.

För kontroll av överensstämmelse med produktspecifikationen för spritdrycker och jordbruksprodukter ska varje aktör som vill delta i en verksamhet som omfattas av produktspecifikationen för en geografisk beteckning anmäla detta till de behöriga myndigheterna, vilket framgår av artikel 39. Här förtydligas också att medlemsstaten ska upprätta och kontinuerligt uppdatera en förteckning över aktörer som bedriver verksamhet som omfattas av en eller flera skyldigheter enligt produktspecifikationen för en produkt med en geografisk beteckning. I den nya förordningen ges också producenterna ett ansvar för egenkontroller som säkerställer att produkter med geografiska beteckningar överensstämmer med produktspecifikationen innan de släpps ut på marknaden, vilket också ska säkerställas av kontrollmyndigheterna. Vidare framgår av artikel 45 att medlemsstaten ska tillämpa ett system där varje aktör som tillverkar en produkt med geografisk beteckning efter kontrollen har rätt till antingen ett intyg eller utdrag ur en förteckning som certifierar överensstämmelse med produktspecifikationen. Förteckningen ska finnas tillgänglig online för varje godkänd aktör och för tillsynsmyndigheter i unionen.

Vidare framgår av artikel 40 att medlemsstaterna ska offentliggöra namn och adresser till de behöriga myndigheter som kontrollerar varje produkt med en geografisk beteckning och hålla dessa uppgifter uppdaterade.

Kontroll av användningen av geografiska beteckningar på marknaden inbegriper även e-handel/onlineförsäljning, vilket framgår av artikel 42. Medlemsstaten ges i förordningen en skyldighet att vidta åtgärder för att kunna blockera tillgång till domännamn som riskerar att förväxlas med registrerade geografiska beteckningar. Vad gäller skyldigheter för leverantörer på marknadsplatser

online framgår av artikel 43 att överträdelser mot skyddet för de geografiska beteckningarna i vissa fall ska anses vara olagligt innehåll i enlighet med artikel 3 h i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 om en inre marknad för digitala tjänster⁷. Relevanta rättsliga eller administrativa myndigheter får enligt förordningen utfärda ett föreläggande att agera mot sådant olagligt innehåll.

I avdelning III i den nya förordningen finns regler för garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, inklusive livsmedel. Avdelningen omfattar inte spritdrycker eller vinprodukter, med undantag för vinättika. Reglerna för ansökningsprocessen och kontrollen av garanterade traditionella specialiteter överensstämmer i princip med motsvarande regler för geografiska beteckningar. Producentgruppers sammansättning och roll överensstämmer också till stora delar, men för producenter av garanterade traditionella specialiteter ges till exempel inte möjlighet att omfattas av ett system med erkända av producentgrupper.

Artikel 84 medför bland annat ändringar av artiklarna 94 och 95 i förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller omfattningen av vad produktspecifikationen och det sammanfattande dokumentet ska innehålla vid ansökan om geografisk beteckning för vin. En stor del av reglerna som berör ansökningsförfarandet utgår och ersätts av motsvarande regler i den nya förordningen. Vidare ändras artikel 116 a som avser kontroll för att verifiera efterlevnaden av produktspecifikationen, i likhet med reglerna för jordbruksprodukter och spritdrycker i förordning (EU) 2024/1143, så att aktörer ska anmäla sig till den behöriga myndigheten för kontroll och att medlemsstaten ska hålla en uppdaterad förteckning över dessa aktörer.

Av artikel 85 framgår att artikel 22 i förordning (EU) 2019/787 ändras så att produktspecifikationen också får innehålla en beskrivning om hållbara metoder. Vidare har nya kategorier för spritdrycker införts avseende potatissprit, brödsprit samt björksavsprit, lönnssavsprit samt björk- och lönnssavsprit i bilaga I till den förordningen.

Genom artikel 86 ändrar den nya förordningen även förordning (EU) 2019/1753, som berör frågor om registrering i det internationella registret inom ramen för Genèveakten i Lissabonöverenskommelsen. Bland annat förtydligas att om en begäran om registrering i det internationella registret kommer från en erkänd producentgrupp så ska det ekonomiska intresset kunna fastställas för att medlemsstaten ska ta begäran vidare till kommissionen.

4.2 Andra relevanta EU-rättsakter

Av artikel 1.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och

⁷ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster).

av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel⁸ framgår att den förordningen ska tillämpas på offentlig kontroll som utförs för att verifiera efterlevnaden av unionsrätten på vissa uppräknade områden. Ett sådant område är användning och märkning av skyddade ursprungsbeteckningar, skyddade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter, vilket framgår av artikel 1.2 j. Förordningen ska även tillämpas på offentlig kontroll som utförs för att verifiera efterlevnaden av krav som är tillämpliga på djur och varor som förs in i unionen eller som ska exporteras från unionen.

Enligt artikel 9 i förordning (EU) 2017/625 ska de behöriga myndigheterna regelbundet och med lämplig frekvens utföra en riskbaserad offentlig kontroll av alla aktörer. Kontrollen ska ske utifrån vissa angivna särskilda hänsyn så som till exempel uppgifter som tyder på att konsumenterna sannolikt vilseleds, särskilt i fråga om livsmedels art, identitet, egenskaper, sammansättning, kvantitet, hållbarhet, ursprungsland eller härkomstplats, framställnings- eller produktionsmetod. De behöriga myndigheterna ska vidare, i den utsträckning som krävs för att säkerställa att de bestämmelser som avses i artikel 1.2 efterlevs, utföra offentlig kontroll av varor i alla produktions-, bearbetnings-, distributions- och användningsled, vilket framgår av artikel 10.1 a.

Artikel 116 a i förordning (EU) nr 1308/2013 hänvisar även till att artiklarna 4.2, 4.4, 5.1, 5.4 och 5.5 i förordning (EU) 2017/625 i vissa fall ska tillämpas.

Förordning (EU) nr 1308/2013 omfattas av tillämpningsområdet för livsmedelslagen (2006:804) utom i de delar som faller inom tillämpningsområdet för lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Vissa av delarna om kontroll av geografiska beteckningar i förordning (EU) 2024/1143 har harmoniserats med kontrollbestämmelserna i förordning (EU) nr 1308/2013.

Även förordning (EU) 2019/787 omfattas av livsmedelslagen, men de delar i förordning (EU) 2019/787 som berör kontroll av geografiska beteckningar har upphävts och förts in i förordning (EU) 2024/1143. Det framgår av kapitel 4 i förordning (EU) 2024/1143 att samtliga regler där är tillämpliga på jordbruksprodukter och spritdrycker, men att inte alla av dessa regler ska tillämpas på vin eftersom det för vin finns specifika kontrollregler i förordning (EU) nr 1308/2013.

Beträffande skydd och sanktioner på immaterialrättens område bör i detta sammanhang även direktiv 2004/48/EG om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter⁹ nämnas. Direktivet syftar till att harmonisera medlemsstaternas lagstiftningar för att uppnå en hög likvärdig och enhetlig skyddsnivå för immateriella rättigheter på den inre marknaden. Direktivet ska tillämpas på alla intrång i

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll).

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/48/EG av den 29 april 2004 om säkerställande av skyddet för immateriella rättigheter.

immateriella rättigheter som skyddas enligt unionsrätten eller den berörda medlemsstatens nationella rätt. Enligt artikel 3 ska medlemsstaten tillhandahålla nödvändiga åtgärder, förfaranden och sanktioner för att skydda de immateriella rättigheter som omfattas av direktivet. Direktivet genomförs i Sverige bland annat genom lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2411 om skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter¹⁰ förhandlades fram parallellt med förordning (EU) 2024/1143. Förordningen ger skydd för geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter som tidigare inte varit reglerade i detta avseende inom EU, till exempel trähantverk, textilier, smycken, glas och skinnprodukter. Denna nya förordning är vid en jämförelse med förordning (EU) 2024/1143 inte så detaljerad. Flera bestämmelser är lika, men viss ytterligare harmonisering kan så småningom komma att eftersträvas i de delar av förordningarna där detta är möjligt.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/2411 av den 18 oktober 2023 om skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter och om ändring av förordningarna (EU) 2017/1001 och (EU) 2019/1753.

5. Nationella bestämmelser

5.1 Lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel kompletterar förordning (EU) nr 1151/2012 som ersatts av förordning (EU) 2024/1143. Lagen kompletterar även förordningarna (EU) nr 1308/2013 och (EU) 2019/787 i de delar de innehåller bestämmelser som rör skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

5.2 Förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel innehåller kompletterande bestämmelser till lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

5.3 Lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Lagen om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel innehåller regler om civilrättsliga sanktioner vid intrång i rätten till vissa beteckningar som är skyddade inom EU. Vid intrång i den rätt till en beteckning som följer av bland annat förordning (EU) nr 1151/2012, som ersatts av förordning (EU) 2024/1143, ska bestämmelserna i 8 kap. 3–8 §§, 9 kap. och 10 kap. 9 § varumärkeslagen (2010:1877) tillämpas. De sanktioner som kan bli aktuella enligt dessa bestämmelser är bland annat vitesförbud, intrångsundersökning, skadestånd, informationsföreläggande och åtgärder som avser intrångsgörande varor. Patent- och marknadsdomstolen är behörig domstol i mål och ärenden enligt lagen.

5.4 Andra relevanta nationella bestämmelser

Livsmedelslagen kompletterar de EU-bestämmelser som har samma syfte som lagen och som faller inom lagens tillämpningsområde. Enligt tillkännagivandet¹¹ kompletterar livsmedelslagen förordningarna (EU) 2019/787 och (EU) nr 1308/2013 i de delar de innehåller bestämmelser om förbud eller villkor för handhavande eller utsläppande på marknaden av livsmedel och inte

¹¹ Tillkännagivande (2023:85) av de EU-bestämmelser som livsmedelslagen (2006:804) kompletterar.

kompletteras av lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Livsmedelslagen innehåller bland annat bestämmelser om kontrollmyndigheter och deras befogenheter för att kunna utöva offentlig kontroll, skyldighet för kontrollobjektet att tillhandahålla hjälp vid kontroll, bemyndiganden om avgifter, straffbestämmelser och bestämmelser om överklagande.

Livsmedelsförordningen (2006:813) kompletterar livsmedelslagen. Den närmare ansvarsfördelningen mellan myndigheterna anges i livsmedelsförordningen. När det gäller vin och spritdrycker är det i huvudsak Livsmedelsverket som är ansvarig kontrollmyndighet. För övriga livsmedel är, förutom Livsmedelsverket, även kommunerna och i vissa fall länsstyrelserna ansvariga kontrollmyndigheter.

Förordningen (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter innehåller bestämmelser om avgifter för statliga myndigheters och kommunernas kostnader för bland annat offentlig kontroll enligt lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de EU-bestämmelser som lagen kompletterar. Förordningen reglerar även avgift för ansökan om registrering av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Förordningen innehåller bemyndiganden för behöriga myndigheter och kontrollmyndigheter att fastställa avgifter och även bemyndiganden för Livsmedelsverket att anta föreskrifter om avgifter.

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet innehåller till exempel avgifter för den som ansöker om en skyddad beteckning.

Livsmedelsverkets föreskrifter och allmänna råd (LIVSFS 2023:2) om kontrollfrekvens för riskbaserad offentlig kontroll innehåller bestämmelser om fastställande av planerad kontrollfrekvens för regelbunden riskbaserad offentlig kontroll som utförs med stöd av livsmedelslagen och lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter.

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:21) om offentlig kontroll av livsmedel har bestämmelser om planering och uppföljning av offentlig kontroll som även omfattar kontroll av skyddade beteckningar.

6. Analys av behovet av författningsändringar

Syftet med den nya förordningen är att skapa ett enhetligt skydd för geografiska beteckningar och att upprätta ett system för garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp. Förordningen är i stora delar mycket lik den tidigare förordningen (EU) nr 1151/2012 när det gäller ansöknings- och kontrollförfaranden för jordbruksprodukter och livsmedel, men omfattar nu även ansökningsförfaranden för registrering av geografiska beteckningar för spritprodukter och vin samt kontroll av spritprodukter.

Den tidigare förordningen (EU) nr 1151/2012 omfattade beteckningarna skyddad ursprungsbeteckning, skyddad geografisk beteckning och garanterad traditionell specialitet för jordbruksprodukter och livsmedel. Livsmedelsverket har i sin handläggning och kommunikation omnämnt dessa beteckningar tillsammans som skyddade beteckningar. De nationella författningarna som kompletterar den gamla förordningen använder också denna benämning. Den nya förordningen använder samlingsbegreppet geografiska beteckningar. Geografiska beteckningar omfattar dock endast skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar. Garanterade traditionella specialiteter eller frivilliga kvalitetsbegrepp omfattas alltså inte av samlingsbegreppet geografiska beteckningar. Geografiska beteckningar är immaterialrätter. Begreppet geografiska beteckningar har därmed en annan omfattning än samlingsbegreppet skyddade beteckningar som används i Sverige. För en tydlig och enhetlig användning av de unionsrättsliga beteckningarna föreslås att de nationella författningarna som berör geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter ändrar sin begreppsanvändning i enlighet med den nya förordningens terminologi.

Vidare uppställer den nya förordningen krav på medlemsstaterna avseende förfaranden i samband med det nationella skedet vid ansökan om registrering av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter och ger medlemsstaterna möjlighet att agera i vissa frågor. Utifrån dessa rättigheter och skyldigheter föreslås följande förändringar i nationella författningar.

6.1 Arrangemang för nationellt invändningsförfarande

En ansökan om registrering av en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet ska lämnas in till behörig myndighet och granskas av medlemsstaten. Livsmedelsverket är sedan tidigare utsedd myndighet att ta emot och handlägga dessa ansökningar och har utvecklat rutiner för processen. Förordning (EU) 2024/1143 medför dock genom artikel 10.5 en skyldighet för medlemsstaten att fastställa arrangemangen för invändningsförfarandet i det nationella skedet av ansökningsförfarandet för geografiska beteckningar. Dessa arrangemang får, som tidigare redogjorts för, till exempel omfatta kriterier för att en invändning ska tas upp till prövning (i likhet med invändningsförfarandet på unionsnivå), en tidsperiod för samråd mellan den sökande

producentgruppen och varje invändare samt inlämning av en rapport från den ansökande producentgruppen om resultaten av samråden, inklusive de eventuella ändringar som den ansökande producentgruppen har gjort i sin ansökan. Eftersom något motsvarande krav inte fanns i de tidigare förordningarna om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter finns inget bemyndigande för Livsmedelsverket som omfattar medlemsstatens skyldighet enligt den nya förordningen. Enligt Livsmedelsverket kan det finnas fördelar med att förtydliga ramarna för invändningsförfarandet på nationell nivå. Livsmedelsverket anser att en närmare reglering av till exempel vilka kriterier en invändning behöver uppfylla för att tas upp till prövning och hur processen ser ut skulle bidra till ökad transparens och förutsebarhet för såväl ansökande producentgrupp som eventuella invändare. Mot bakgrund härav föreslås att Livsmedelsverket får bemyndigande att meddela föreskrifter om det nationella invändningsförfarandet i enlighet med artikel 10. För en enhetlig hantering av samtliga ansökningar enligt den nya förordningen bör ett sådant bemyndigande även omfatta invändningsförfarandet för garanterade traditionella specialiteter i enlighet med artikel 56.

6.2 Producentgruppers sammansättning och organisation

Av artiklarna 32 och 55.2 i den nya förordningen ges medlemsstaten möjlighet att föreskriva om hur producentgrupper kan vara sammansatta och organiserade. Medlemsstaten får, beroende på arten av produkt som en producentgrupp omfattar, besluta om begränsning av medlemskap i producentgrupper till vissa producentkategorier. Vidare får medlemsstaten även besluta att aktörer, företrädare för ekonomisk verksamhet i leveranskedjan för produkter med geografisk beteckning eller branschorganisationer som har ett särskilt intresse av produkter som omfattas av producentgruppen får vara medlemmar i en producentgrupp. Det ges också utrymme för medlemsstaten att föreskriva ytterligare regler om till exempel producentgruppernas organisation, stadgar, funktionssätt och typ av medlemskap samt om ekonomiska bidrag till producentgruppen.

Livsmedelsverket anser att en närmare reglering av producentgruppers sammansättning och organisation kan bidra till att producentgruppernas roll klargörs. Den nya förordningen har förtydligat producentgruppens roll, där det utöver att ansvara för själva ansökan och att utarbeta produktspecifikationen, även lyfts fram att denna grupp till exempel ska säkerställa skyddet av immateriella rättigheter, utarbeta hållbara produktionsmetoder och främja informationsinsatser. För att kunna utföra dessa uppgifter anser Livsmedelsverket att en viss omfattning av organisation krävs för att kunna verka för utveckling och skydd av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Genom att till exempel möjliggöra för fler än bara de som direkt producerar en produkt med geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet att ingå i producentgruppen underlättar det för aktörerna att fördela uppgifterna sinsemellan och därigenom samverka för utvecklingen av produkten och i förlängningen bidra till landsbygdens ekonomiska utveckling. Att öppna upp för möjligheten att en producentgrupp kan utgöras av ett bredare spann av aktörer i leveranskedjan, till exempel primärproducenter och råvaruleverantörer, skulle utöver administrativa fördelar för producentgrupperna också kunna medföra så väl ökad förutsebarhet i ansökningsprocessen som en effektivare handläggning. Att inte öppna upp för den möjlighet som getts medlemsstaten

avseende sammansättning och organisation av producentgrupper kan å andra sidan leda till att ansökningar om registrering kan behöva avvisas på grund av den ansökande producentgruppens sammansättning, då begreppet ansökande producentgrupp, utan förtydligande föreskrifter, är snävt. För ökad förutsebarhet och främjande gentemot aktörer av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter föreslås därför att Livsmedelsverket får bemyndigande att meddela föreskrifter om producentgruppers sammansättning och organisation i enlighet med artiklarna 32.1–3 och 55.2.

6.3 Införande av system med erkända producentgrupper

Den nya förordningen ger också genom artikel 33 medlemsstaten en möjlighet att införa ett system med särskilt reglerade erkända producentgrupper. Dessa regler bygger på redan etablerade nationella system för erkända producentgrupper som tillämpas i flera medlemsländer. En medlemsstat som vill tillämpa ett sådant system ska fastställa kriterier för att en producentgrupp ska erkännas, så som exempelvis en viss juridisk form och krav att viss minimiandel av medlemmarna tillverkar produkten eller utgör en viss minimiandel av värdet eller volymen på produkten. Medlemsstaterna får också fastställa ytterligare krav som ekonomiska bidrag från medlemmar, regler om antagande av medlemmar och skriftliga stadgar. Om en producentgrupp erkänns är det endast denna producentgrupp som får utarbeta en produktspecifikation, ansöka om registrering, ändring och avregistrering, vidta åtgärder för skydd av immateriella rättigheter samt lämna in ansökningar om åtgärder till tullmyndigheterna. Vidare kan en erkänd producentgrupp ha befogenhet att reglera utbudet av den geografiska beteckningen på marknaden. Så som tidigare beskrivits gäller också att alla producenter av färdigförpackade livsmedel som innehåller en ingrediens med en geografisk beteckning ska skicka en anmälan till den erkända producentgruppen innan den geografiska beteckningen får ingå i namnet på den färdigförpackade produkten. Något sådant förfarande finns inte för geografiska beteckningar som inte företräds av en erkänd producentgrupp.

I nuläget bedömer inte Livsmedelsverket att det finns behov för ett nationellt införande av ett system med erkända producentgrupper. De producentgrupper som står bakom produkter med skyddad beteckning i Sverige utgörs oftast av ett fåtal producenter med en relativt begränsad och småskalig produktion. Av de 22 geografiska beteckningar som Sverige har registrerat när denna rapport skrivs 2024 så är antalet aktörer bakom varje produkt i övervägande fall ett till fyra företag. Att upprätthålla en erkänd producentgrupp bedöms vara mer administrativt betungande och de rättigheter och ekonomiska fördelar systemet medför bedöms inte överstiga kostnaderna i merarbete och administration för dessa relativt små producentgrupper. Detta skulle dock kunna kompenseras av att producentgruppen förstärks genom nationella kompletterande regler som även tillåter en förhållandevis stor andel medlemmar som inte producerar produkten. En mer djuplodande utredning av för- och nackdelar samt kartläggning av efterfrågan på ett system med erkända producentgrupper bör dock göras innan systemet eventuellt införs. Vidare bör ett eventuellt framtida system med erkända producentgrupper utarbetas i nära samarbete med berörda intressenter. För att i framtiden

möjliggöra för att kunna införa ett sådant system föreslås dock att Livsmedelsverket får bemyndigande att meddela föreskrifter om erkända producentgrupper i enlighet med artikel 33.

6.4 Förslaget till ändring i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Den nya förordningen föranleder att hänvisningar till EU-förordningar och bestämmelser i lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel behöver ändras. Även rubriken på lagen bör ändras. Vidare finns det som redogjorts för ovan ett behov av nya bemyndiganden för de rättigheter och skyldigheter som åligger medlemsstaten i den nya förordningen. Nedan följer en redogörelse för dessa ändringar.

Den nya förordningen har ett nytt samlingsbegrepp för skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar. Det nya begreppet, geografiska beteckningar, omfattar alltså inte garanterade traditionella specialiteter och har därmed en annan omfattning än samlingsbegreppet skyddade beteckningar som används i Sverige. För en tydlig och enhetlig begreppsanvändning inom EU bör lagens rubrik ändras. Förslaget till den nya rubriken är ”Lag om kontroll av beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel”. Ordet skyddade bör alltså utgå. Berörda beteckningar är olika beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel och i lagens inledningsparagrafer framgår vilken typ av beteckningar den rör. Vidare utgör vin och spritdrycker livsmedel och behöver inte särskilt anges i rubriken. En alternativ rubrik innehållande den nya begreppsordningen har övervägts, men valts bort då det skulle innebära en onödigt lång rubrik.

Vidare behöver följande hänvisningar i lagen ändras. Hänvisningen till förordning (EU) nr 1151/2012 i 1 § ändras så att lagen i stället kompletterar förordning (EU) 2024/1143. Vidare bör 2 § 3–4 utgå då lagen inte längre kompletterar förordningarna (EU) nr 1306/2013 och (EU) nr 251/2014¹². Förordning (EU) nr 1306/2013 har upphävts genom förordning (EU) 2021/2116¹³. De tidigare artiklarna i förordning (EU) nr 1306/2013 som rörde kontroll av skyddade beteckningar på vin överfördes inte till förordning (EU) 2021/2116, utan till förordning (EU) 2021/2117¹⁴ och återfinns numera i artikel 116 a i förordning (EU) nr 1308/2013. Därmed bör hänvisningen till förordning (EU) nr 1306/2013 utgå och inte ersättas med en hänvisning till den förordning som upphävde den. Kontrollreglerna som förordning (EU) nr 1306/2013 hänvisade till finns alltså numera i förordning (EU) nr 1308/2013 som lagen också kompletterar. Vidare omfattar förordning (EU) 2024/1143 även skydd av geografiska beteckningar på aromatiserade viner. Artikel 210.3 i förordning (EU) 2021/2117 som ändrade artikel

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 av den 26 februari om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1601/91.

¹³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2116 av den 2 december 2021 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitik och om upphävande av förordning (EU) nr 1306/2013.

¹⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2117 av den 2 december 2021 om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, (EU) nr 251/2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och (EU) nr 228/2013 om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för unionens yttersta randområden.

16 a i förordning (EU) nr 1151/2012 innebar att reglerna om geografiska beteckningar för aromatiserade viner överfördes från förordning (EU) nr 251/2014 till förordning (EU) nr 1151/2012, vilken numera ersatts av förordning (EU) 2024/1143.

Av 10 a § i lagen framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som använder sig av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet. I syfte att tydliggöra vilka producenter eller andra som omfattas bör 10 a § i lagen ändras så att den som är skyldig att lämna uppgifter om sin verksamhet är den som omfattas av definitionen av en aktör i artikel 2.1 e i förordning (EU) 2024/1143. Enligt den nya förordningen är en aktör den som bedriver verksamhet som omfattas av en eller flera delar av produktspecifikationen, vilket är en tydligare avgränsning rörande vilka som omfattas av förordningen. Det innebär att aktörer i de led som en produktspecifikation omfattar ska lämna uppgifter, så som att anmäla sig till sin kontrollmyndighet, och vara föremål för kontroll av överensstämmelsen med produktspecifikationen. Även om det av artiklarna 39 och 72.4 i den nya förordningen (EU) 2024/1143, till skillnad från regleringen i den gamla förordningen, nu framgår att en aktör ska anmäla sig till sin kontrollmyndighet så ser Livsmedelsverket ett fortsatt behov av att kunna föreskriva om var, när och hur en sådan anmälan ska göras.

Som redogjorts för ovan finns behov av ytterligare bemyndiganden att meddela föreskrifter om nationellt invändningsförfarande, producentgrupper och erkända producentgrupper. Det föreslås att det i lagen införs tre nya paragrafer, 10 b–10 d §§, innehållande att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om invändningsförfarandet i det nationella skedet av en ansökan om registrering av ett namn på en produkt i enlighet med artiklarna 10 och 56 i förordning (EU) 2024/1143, om producentgrupper enligt artiklarna 32.1–3 och 55.2 i förordning (EU) 2024/1143 och om införande av ett system med erkända producentgrupper enligt artikel 33 i förordning (EU) 2024/1143. Vidare föreslås att mellanrubriken ”Föreskrifter om uppgiftslämnande” närmast före 10 a § ska utgå så att alla bemyndiganden omfattas av en gemensam mellanrubrik ”Föreskrifter om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet”.

6.5 Förslaget till ändring i lagen om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Den nya förordningen föranleder att hänvisningen till förordning (EU) nr 1151/2012 i 1 § 2 lagen om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel behöver ändras så att lagen i stället kompletterar förordning (EU) 2024/1143. Det innebär i sin tur att bestämmelserna i varumärkeslagen (2010:1877) om skadestånd och andra civilrättsliga sanktioner görs tillämpliga vid intrång i den rätt till en beteckning som följer av förordning (EU) 2024/1143. Det bör även anges att hänvisningen i likhet med tidigare avser förordningen i den ursprungliga lydelsen. Eventuella ändringar skulle annars kunna innebära förändringar i den omfattning som åsyftades med lagen från början. Vidare bör, i 1 § 1 och 3 i lagen, hänvisningarna till förordningarna (EU) 2019/787 och (EU) nr 251/2014 utgå, eftersom

aktuella bestämmelser om geografiska beteckningar i dessa förordningar numera omfattas av förordning (EU) 2024/1143.

6.6 Förslaget till ändring i förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Den nya förordningen föranleder att hänvisningar till EU-förordningar och bestämmelser i förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel behöver ändras. Även rubriken på förordningen bör ändras. Vidare finns det som redogjorts för ovan ett behov av nya bemyndiganden för de rättigheter och skyldigheter som åligger medlemsstaten i den nya förordningen. Nedan följer en redogörelse för dessa ändringar.

Rubriken på förordningen föreslås ändras, med samma motivering som redogjorts för ovan avseende ändring av rubriken på lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Förslaget till den nya rubriken är ”Förordning om kontroll av beteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel”. Ordet skyddade bör alltså utgå. Till följd av ändring i författningsrubrikerna behöver även 1, 3, 4, 11, 14 och 15 §§ ändras, eftersom de hänvisar till lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

Vidare behöver följande hänvisningar i förordningen ändras. Av 2 § första stycket i förordningen framgår att Livsmedelsverket ska ta emot och handlägga ansökningar om registrering av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel samt ansökningar om ändring av produktspecifikation för och avregistrering av sådana produkter. Begreppet skyddade beteckningar föreslås ändras till den nya förordningens begrepp geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Vidare behöver hänvisningen i andra stycket ändras till att omfatta bilagorna I–III till förordning (EU) 2024/1143. Även bilagehänvisningen i 6 § behöver ändras till att omfatta bilagorna I–III till förordning (EU) 2024/1143.

Av 2 c § följer att Livsmedelsverket, i enlighet med bestämmelser i förordning (EU) 2019/787, har i uppgift att för spritdrycker hålla och kontinuerligt uppdatera en förteckning över aktörer som bedriver verksamhet enligt produktspecifikationen. Bestämmelsen som bemyndigandet grundar sig på har genom förordning (EU) 2024/1143 upphävts och ersatts av artiklarna 39 och 72.4 i förordning (EU) 2024/1143 för geografiska beteckningar på spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och av artikel 116 a i förordning (EU) nr 1308/2012 för geografiska beteckningar på vin. Skyldigheten att föra en sådan förteckning omfattar genom den nya förordningen alltså även jordbruksprodukter, inklusive livsmedel, och vin. Vidare framgår av artikel 45 i förordning (EU) 2024/1143 för geografiska beteckningar och i artikel 77 för garanterade traditionella specialiteter, att medlemsstaten är skyldig att för aktörer tillhandahålla antingen ett intyg eller ett utdrag ur förteckningen över aktörer som visar aktörens efterlevnad av produktspecifikationen. Mot bakgrund härav föreslås att utpekandet av Livsmedelsverket som ansvarig myndighet för denna uppgift ändras i enlighet med aktuella artiklar i den nya förordningen och utökas till att även omfatta uppgifter om intyg och utdrag. Livsmedelsverket bör pekas ut för att tydliggöra att det inte är

kommunerna eller länsstyrelserna som ansvarar för att upprätta någon sådan samlad förteckning. Livsmedelsverket har redan idag låtit förteckna alla tillverkare av skyddade ursprungsbeteckningar, skyddade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter och publicerar dessa aktörer på myndighetens webbplats. Underlaget för förteckningen skickas som en anmälan från kontrollmyndigheterna via e-blankett och läggs manuellt upp på slv.se. Det finns dock idag inte någon möjlighet för aktörer att med rådande teknisk lösning erhålla ett intyg eller utdrag ur denna förteckning, så som förordningen kräver, eller ett tydligt ansvar för Livsmedelsverket att hålla förteckningen aktuell och uppdaterad.

Av 10 § 3 i förordningen framgår att Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om skyldighet för den som använder sig av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet. I syfte att tydliggöra vilka producenter eller andra som omfattas bör 10 § 3 i förordningen ändras, i likhet med föreslagen ändring i lagen, så att den som är skyldig att lämna uppgifter om sin verksamhet är den som omfattas av definitionen av en aktör i artikel 2.1 e i förordning (EU) 2024/1143. Enligt den nya förordningen är en aktör den som bedriver verksamhet som omfattas av en eller flera delar av produktspecifikationen, vilket är en tydligare avgränsning rörande vilka som omfattas av förordningen. Det innebär att aktörer i de led som en produktspecifikation omfattar ska lämna uppgifter, så som att anmäla sig till sin kontrollmyndighet, och vara föremål för kontroll av överensstämmelsen med produktspecifikationen.

Som redogjorts för ovan finns behov av ytterligare bemyndiganden att meddela föreskrifter om nationellt invändningsförfarande, producentgrupper och erkända producentgrupper. Det föreslås därför att det i förordningen införs tre nya paragrafer, 10 a–10 c §§, innehållande att Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om invändningsförfarandet i det nationella skedet av en ansökan om registrering av ett namn på en produkt i enlighet med artiklarna 10 och 56 i förordning (EU) 2024/1143, om producentgrupper enligt artiklarna 32.1–3 och 55.2 i förordning (EU) 2024/1143 och om införande av ett system med erkända producentgrupper enligt artikel 33 i förordning (EU) 2024/1143.

6.7 Nya regler som inte innebär författningsändringar

Den nya förordningen innehåller även nya regler som Livsmedelsverket inte bedömer föranleder några författningsändringar. Upplysningsvis följer nedan en redogörelse för ett urval av dessa regler.

Geografiska beteckningar ska klassificeras i enlighet med den så kallade kombinerade nomenklaturen med två, fyra, sex eller, om en medlemsstat så beslutar, åtta siffror. Dessa uppgifter används särskilt av tullmyndigheterna för registrerings-, statistik- och redovisningsändmål. Enligt Tullverket är detta en process som sker i samarbete mellan medlemsstaterna och ändring av klassificeringen sker genom röstningsförfarande i EU. Detta föranleder alltså inte något behov av bemyndigande för Livsmedelsverket eller någon annan lag- eller förordningsändring.

Vidare anges i förordning (EU) 2024/1143 att myndigheterna i en medlemsstat eller ett tredjeland, eller en fysisk eller juridisk person som är etablerad eller bosatt i ett tredjeland, får lämna in ett meddelande med synpunkter till kommissionen inom tre månader från dagen för offentliggörande av

det sammanfattande dokumentet och hänvisningen till den produktspecifikation som offentliggjorts i enlighet med artikel 15.4. Livsmedelsverket bedömer inte att detta föranleder något ytterligare bemyndigande eftersom artikeln formulerats så att den avser vilken myndighet eller juridisk person som helst och gäller direkt.

Artiklarna 26.2, 35 och 42 i förordning (EU) 2024/1143 handlar om skydd av geografiska beteckningar i domännamn. Registreringsenheterna för nationella toppdomäner som är registrerade i EU ska se till att registrerade geografiska beteckningar erkänns som en rättighet i förfaranden för alternativ tvistlösning. I Sverige ansvarar Internetstiftelsen för de svenska toppdomänerna. Det är WIPO¹⁵ som administrerar alternativ tvistlösning. Detta innebär att Livsmedelsverket inte ser behov av något bemyndigande för att Sverige ska uppfylla den nya förordningens krav på förstärkt skydd av domännamn. Denna uppgift omfattas av Internetstiftelsens ansvarsområde.

Kontroll av användningen av geografiska beteckningar på marknaden inbegriper även e-handel/onlineförsäljning. Vad gäller skyldigheter för leverantörer på marknadsplatser online framgår av artikel 43 att överträdelser mot skyddet för de geografiska beteckningarna i vissa fall ska anses vara olagligt innehåll i enlighet med artikel 3 h i förordning (EU) 2022/2065. Förordning (EU) 2022/2065 behöver kompletteras med nationella bestämmelser och en proposition har nyligen beslutats av regeringen, se prop. 2023/24:160, Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster. Livsmedelsverket har därför inom ramen för detta uppdrag inte utrett denna fråga ytterligare.

¹⁵ World Intellectual Property Organization.

7. Konsekvensanalys

7.1 Det aktuella problemet och vilken ändring som eftersträvas

En ny förordning om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter började tillämpas den 13 maj 2024; förordning (EU) 2024/1143. Förordningen ersätter förordning (EU) nr 1151/2012 och tar även in motsvarande regler om skydd för geografiska beteckningar på vin och spritdrycker. Syftet med den nya förordningen är att skapa ett enhetligt skydd för geografiska beteckningar samt att upprätta ett system för skydd av garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp. Den nya förordningen stärker och förbättrar det befintliga systemet, bland annat genom ett gemensamt registreringsförfarande för jordbruksprodukter, inklusive livsmedel, vin och spritdrycker. Vidare ökas skyddet för geografiska beteckningar som ingrediens i bearbetade produkter och vid försäljning via e-handel/onlineförsäljning. Den nya förordningen omfattar även skydd av geografiska beteckningar i domännamn.

Förordningen syftar till att synliggöra de skyddade produkternas bidrag till ökad hållbarhet, genom att möjliggöra för producenter att lyfta fram och kommunicera åtgärder inom miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Vidare stärks producentgruppernas roll och ett frivilligt system med erkända producentgrupper för geografiska beteckningar får inrättas av medlemsstaten.

Målsättningen med denna rapport är att utreda och överväga behovet av lag- och förordningsändringar till följd av den nya förordningen. I det fall det finns frivilliga bestämmelser ska Livsmedelsverket även belysa för- och nackdelar med ett eventuellt införande och beskriva hur bestämmelserna bäst skulle kunna tillämpas i Sverige med grund i rådande nationella förhållanden.

7.2 Alternativa lösningar

Livsmedelsverket konstaterar att den nya förordningen till stora delar är mycket lik de förordningar som fram tills nu reglerat ansökningsförfaranden och kontroll av skyddade ursprungs-beteckningar, skyddade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter på jordbruksprodukter, inklusive livsmedel, vin och spritprodukter. Den nya förordningen medför ett flertal ändringar av hänvisningar till EU-rättsakter. Alternativa lösningar till att inte ändra dessa hänvisningar i nationella författningar redovisas inte.

7.2.1 Harmonisering av begrepp

Livsmedelsverket ser behov av att ändra författningsrubrikerna på lagen och förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel så att de bättre överensstämmer med den nya förordningens begreppsanvändning och den terminologi som används inom unionsrätten. Livsmedelsverket bedömer att det ur ett långsiktigt perspektiv är bättre att använda den unionsrättsliga terminologin. Begreppet skyddade beteckningar, som använts i Sverige som ett samlingsbegrepp för

de beteckningar som förordningen omfattar, bör av denna anledning inte längre användas även om det är invant i Sverige. Även om en ändring kan innebära att Livsmedelsverket kommer att behöva uppdatera den information som ges idag via olika kanaler, exempelvis på webbplatsen, så innebär en enhetlig begreppsanvändning inom EU en ökad tydlighet. Livsmedelsverket noterar att det kan vara svårt att hålla isär att begreppet geografiska beteckningar omfattar såväl skyddade ursprungsbeteckningar som skyddade geografiska beteckningar, men detta är en fråga som kan lösas genom myndighetens kommunikation. Om författningsrubrikerna och begreppsanvändningen inte ändras i enlighet med förslaget så blir följden att Sverige inte kommer att ha en EU-harmoniserad användning av de olika begreppen, vilket kan försvåra för företagen att förstå EU-lagstiftningen.

7.2.2 Bemyndigande om nationellt invändningsförfarande

Den nya förordningen medför en skyldighet för medlemsstaten att fastställa arrangemangen för invändningsförfarandet i det nationella skedet av ansökningsförfarandet för geografiska beteckningar. Eftersom något motsvarande krav inte fanns i de tidigare förordningarna om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter finns inget bemyndigande för Livsmedelsverket som omfattar medlemsstatens skyldighet enligt den nya förordningen. Det finns dock fördelar med att förtydliga ramarna för invändningsförfarandet på nationell nivå. Livsmedelsverket anser att en närmare reglering av till exempel vilka kriterier en invändning behöver uppfylla för att tas upp till prövning och hur processen ser ut skulle bidra till ökad transparens och förutsebarhet för såväl ansökande producentgrupp som eventuella invändare. Livsmedelsverket föreslås därför få bemyndigande att meddela föreskrifter om invändningsförfarandet i enlighet med detta.

En alternativ lösning för att uppfylla förordningens krav på medlemsstaten skulle vara om uppgiften kan tolkas redan omfattas av det övergripande utpekandet som Livsmedelsverket har enligt 2 § lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Av 2 § följer att Livsmedelsverket är den myndighet som ska ta emot och handlägga ansökningar om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Något ytterligare bemyndigande skulle i sådant fall inte behövas. Livsmedelsverket har dock bedömt att det är mycket tveksamt att ett nationellt invändningsförfarande kan anses rymmas inom nuvarande bemyndigande. Att bemyndiganden är tydliga är till fördel för alla berörda.

Att inte införa ett bemyndigande för den nya skyldigheten som åläggs medlemsstaten skulle innebära att Sverige i förlängningen inte uppfyller förordningens krav på att en medlemsstat ska ha fastställda arrangemang för det nationella invändningsförfarandet och att det nationella invändningsförfarandet inte upplevs som förutsebart och tydligt för ansökande producentgrupper och eventuella invändare.

7.2.3 Bemyndigande om producentgrupper

I förordningen ges också möjlighet för medlemsstaten att föreskriva om hur producentgrupper kan vara sammansatta och organiserade och att besluta om begränsning av medlemskapet till vissa produktkategorier. Medlemsstaten ges även möjlighet att besluta om att producentgruppens medlemmar kan ha en bredare sammansättning och att föreskriva om ytterligare regler om

organisation, stadgar och funktionssätt. Denna möjlighet ser Livsmedelsverket som positiv för att stärka producentgruppens roll, och föreslår därför att Livsmedelsverket får bemyndigande att meddela föreskrifter i enlighet med detta. Genom att möjliggöra att en producentgrupp till exempel kan bestå av en större bredd av olika aktörer med gemensamt intresse för en produkt med geografisk beteckning eller garanterad traditionell specialitet skapas fler möjligheter att nå den potential som dessa kvalitetsprodukter kan bidra med inom lokal utveckling, matturism, besöksnäring och export. Förtydligande föreskrifter om producentgrupper kan också bidra till en ökad förutsebarhet för ansökande producentgrupper vid ansökan om registrering. Problem och risker med att ansökningar kan komma att avvisas på grund av att en ansökande producentgrupp inte uppfyller förordningens krav skulle därmed också kunna minska.

Alternativet till detta bemyndigande, det vill säga att något bemyndigande inte införs, innebär att föreskrifter inte kan meddelas rörande producentgrupper, vilket i sin tur leder till att möjligheten att bidra till att förtydliga och stärka producentgrupperna inte kommer att kunna nyttjas i Sverige.

7.2.4 Bemyndigande om erkända producentgrupper

Som ett led i att ytterligare stärka producentgruppernas roll i att bidra till en god förvaltning och ett starkt skydd av de geografiska beteckningarna ger förordningen möjlighet för medlemsstaten att inrätta ett frivilligt system med erkända producentgrupper. Mot bakgrund av att huvudandelen av producentgrupperna i Sverige som idag producerar produkter med geografiska beteckningar är förhållandevis små anser Livsmedelsverket att det i nuläget är för tidigt att införa ett system med erkända producentgrupper. Livsmedelsverket ser dock en nytta med att ett bemyndigande ges för att ha möjlighet att kunna införa systemet om det efterfrågas framöver. Ett sådant system bedöms bidra till att underlätta för företagen, samtidigt som en erkänd producentgrupp kan behöva ha en viss omfattning av aktörer för att kunna bära det ansvar och den roll en erkänd producentgrupp förväntas axla.

En alternativ lösning är att ett bemyndigande för detta ges vid ett senare tillfälle, men det skulle kunna medföra en betydligt längre startsträcka och innebära att företagen inte lika snabbt får ta del av det stöd som systemet med erkända producentgrupper kan utgöra.

Att inte införa ett bemyndigande om att meddela föreskrifter om erkända producentgrupper leder i sig till att detta system inte kommer att kunna nyttjas i Sverige, vilket kan missgynna svenska producentgrupper gentemot producentgrupper i andra medlemsstater där systemet införts.

7.2.5 Förteckning över aktörer

Den nya förordningen medför en skyldighet för medlemsstaten att tillhandahålla antingen ett intyg eller ett utdrag ur en förteckning över godkända aktörer som bedriver verksamhet som omfattas av en eller flera skyldigheter enligt produktspecifikation för en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet. Livsmedelsverket föreslås som ansvarig myndighet för denna uppgift, liksom att ansvara för att upprätthålla och uppdatera den förteckning som ligger till grund för dessa intyg eller

utdrag, eftersom det omfattas av det ansvarsområde som myndigheten har idag. Livsmedelsverket publicerar redan idag alla svenska tillverkare av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter på myndighetens webbplats. Livsmedelsverket presenterar därför inte någon alternativ lösning avseende behörig myndighet för denna uppgift.

7.2.6 Finansiering av tillhandahållande av förteckning över aktörer

Det är viktigt att notera att den nya förordningens skyldighet för medlemsstaten att föra en förteckning över aktörer och tillhandahålla dokumentation som ska intyga att aktörens verksamhet uppfyller produktspecifikationens kriterier innebär nya uppgifter för Livsmedelsverket. Livsmedelsverket har nuläget inte kunnat uppskatta de kostnader som dessa uppgifter medför, se avsnitt 7.6.2. Behovet av att utveckla ett system för denna förteckning räknas dock inte bli så stort inledningsvis då aktörerna i Sverige än så länge är få. Livsmedelsverket behöver framöver göra en fördjupad analys för att kunna återkomma med en uppskattad kostnad och hur uppgiften bör finansieras.

7.3 Effekterna om någon reglering inte kommer till stånd

Den nya förordningen innebär inga större ändringar i sak när det gäller reglerna för den administrativa processen med ansökningar om registrering av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter eller regler kopplade till kontrollen av dessa. Den nya förordningen medför dock ett flertal ändringar av hänvisningar till EU-rättsakter. Om nationella författningar inte ändras i enlighet med redovisade förslag så kommer felaktiga hänvisningar finnas i dessa författningar. I redovisningen ovan föreslår även bemyndiganden för Livsmedelsverket att meddela föreskrifter om nationellt invändningsförfarande, producentgrupper och erkända producentgrupper samt nya uppgifter avseende förteckning över aktörer. Om Livsmedelsverket inte ges dessa bemyndiganden och uppgifter så kommer Sverige inte att uppfylla förordningens alla krav på medlemsstaten. Därtill riskerar svenska producenter av produkter med geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter att inte få ta del av de fördelar som förordningen ger möjlighet till.

7.4 Vilka som berörs av regleringen

De som berörs av regleringen är befintliga och potentiella producentgrupper och företagare som har ett intresse av att ansöka om registrering av geografiska beteckningar eller garanterade traditionella specialiteter enligt förordning (EU) 2024/1143. Aktörer som idag omfattas av produktspecifikationen för registrerade produkter med geografisk beteckning eller som är garanterade traditionella specialiteter berörs också av den nya förordningen. I viss mån berörs även behöriga kontrollmyndigheter med ansvar för kontrollen av verksamheten hos företag som producerar livsmedel med geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Livsmedelsverket berörs i de delar som innebär utökade bemyndiganden och nya skyldigheter enligt vad som angivits ovan.

7.6 Kostnadsmässiga konsekvenser

7.6.1 Kostnadsmässiga konsekvenser för företagen

Livsmedelsverket bedömer att de föreslagna anpassningarna av nationella författningar inte innebär några kostnadsmässiga förändringar för företagen annat än marginellt. Bedömningen är att tillämpningen av den nya förordningen inte kommer leda till ökade kostnader eller något betydande merarbete för företagen eller producentgrupperna, jämfört med tidigare gällande regler för livsmedel, vin och spritdrycker.

De avgifter som får tas ut vid ansökningsprocessen eller vid kontroll av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter kommer inte påverkas av den ändrade förordningen. Genom den nya förordningen kommer dock handläggningsavgift för ansökan om registrering för geografiska beteckningar för vin och spritdrycker att kunna tas ut, vilket inte var möjligt genom tidigare gällande förordning. Det innebär ökade kostnader för dessa producentkategorier, men innebär en likvärdig hantering jämfört med ansökningsprocessen för livsmedelsprodukter, som sedan den 1 juni 2021 omfattas av en handläggningsavgift. Enligt Livsmedelsverkets tidigare bedömningar omfattar handläggningstiden för en ansökan om registrering av en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet mellan 75 till 100 arbetstimmar, vilket ska täckas av en grundavgift och en löpande timavgift. Om avgiften inte tas ut innebär det att anslag måste användas för att finansiera handläggningen, vilken kan medföra att annan verksamhet skulle kunna bli underfinansierad och att företagare hanteras olika beroende på vilken ansökan som är aktuell. Värt att notera är att Livsmedelsverket inte har fått in några nya ansökningar sedan avgiften infördes 2021.

Den utökade möjligheten för medlemsstaten att förtydliga rollen för producentgrupper, som beskrivits tidigare, bedöms inte påverka aktörernas kostnader i någon nämnvärd omfattning. De uppgifter som producentgrupper frivilligt får utföra för att säkerställa skydd av den geografiska beteckningen eller av immateriella rättigheter kopplat till den, eller för att få den geografiska beteckningen att fungera bättre när det gäller miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet bedöms motsvara arbete som dessa aktörer till viss del redan genomför idag. Dessa aktiviteter bör kunna rymmas inom enskilda företags säljfrämjande arbete. Genom att samverka med andra producentgrupper kan samordningsvinster bidra till kvalitet och kostnadseffektivitet i syftet att sprida kännedom, kunskap och förståelse hos konsumenter om geografiska beteckningar. Förhoppningsvis kommer fler och fler konsumenter med åren att lära känna systemet med geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter och förstå vad märkningarna innebär, så att aktörernas insatser ger återklang i ökad försäljning och ekonomisk utveckling för landsbygden. I takt med att konsumenter får upp ögonen för detta kommer incitamenten öka även för fler företag att välja att ansöka om att registrera skydd för sina kvalitetsprodukter.

7.6.2 Kostnadsmässiga konsekvenser för stat, kommun och regioner

Livsmedelsverket bedömer att de föreslagna anpassningarna av lagstiftningen inte kommer medföra några kostnadsmässiga förändringar för kommuner och regioner.

Den nya förordningen inför en skyldighet för medlemsstaten att föra en förteckning över aktörer och tillhandahålla dokumentation som ska intyga att aktörens verksamhet uppfyller produktspecifikationens kriterier. Detta är en ny uppgift som kommer att medföra ökade kostnader. Inom ramen för denna skyldighet ingår att medlemsstaten ska upprätta och kontinuerligt uppdatera en förteckning över alla aktörer. Ett system som på en aktörs begäran kan erbjuda utdrag ur en aktuell förteckning online finns inte idag. Denna lösning måste alltså tillskapas och kommer medföra utvecklingskostnader initialt, och vissa underhållskostnader framöver. Kostnaderna blir beroende av vilken lösning som Livsmedelsverket väljer och denna utredning har av tidsskäl inte utrett frågan djupare. Då kommissionens kompletterande rättsakter inte heller har beslutats är det inte helt tydligt exakt vilka krav som kommer att ställas på detta system, varför det i nuläget inte går att bedöma framtida kostnader med systemet.

7.7 Överensstämmelse med skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU

De förslag på författningsändringar som lämnas avser anpassningar av nationell lagstiftning till den nya förordningen. Förslagen bedöms vara i överensstämmelse med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU och inte gå utöver de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU.

7.8 Tidpunkten för ikraftträdande samt informationsinsatser

Den nya förordningen tillämpas från den 13 maj 2024, med undantag för vissa artiklar med senare tillämpningsdag. Livsmedelsverkets förslag innebär inte någon större ändring i sak i förhållande till tidigare regler, varför påverkan på producentgrupper eller företag som berörs bedöms vara mycket liten. Det finns därför inte något särskilt behov av specifika informationsinsatser med anledning av de författningsändringar som Livsmedelsverket har föreslagit.

I samband med att föreslagna författningsändringar träder i kraft avser Livsmedelsverket att informera om ändringarna på myndighetens webbplats samt via andra relevanta informationskanaler, exempelvis företags- och kontrollnyheter. Livsmedelsverket kommer även att uppdatera relevanta informationstexter på Livsmedelsverkets webbplats och i Kontrollwiki, det vill säga Livsmedelsverkets webbplats med fördjupad information som främst vänder sig till företag och kontrollmyndigheter. Ett exempel är information om de regler som gäller vid användning av en ingrediens som omfattas av en geografisk beteckning och om anmälningskravet till en erkänd producentgrupp då en sådan ingrediens används i färdigförpackade produkter. Dessa regler innebär till exempel att den som vill tillverka chips med en ingrediens som har en geografisk beteckning ska kontakta den erkända producentgruppen, om en sådan finns etablerad. Ett annat exempel är den nya

regeln, som ska tillämpas från och med den 14 maj 2026, att producentens eller aktörens namn ska anges i märkningen i samma synfält som den geografiska beteckningen. Likaså är det viktigt att informera om möjligheten för aktörer att från och med den 1 januari 2025 erhålla ett intyg eller utdrag ur förteckningen över godkända aktörer.

7.9 Vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

De föreslagna författningsändringarna bedöms inte föranleda ytterligare tidsåtgång eller ökade administrativa kostnader för de företag som har eller som väntas vilja omfattas av skyddet.

7.10 Miljö och jämställdhet

De författningsändringar som föreslås har inte någon påverkan på vare sig miljö eller jämställdhet.

Den nya förordningen innebär inte heller någon förändrad påverkan på frågor rörande jämställdhet.

Den nya förordningen har dock i sig ett ökat fokus på hållbarhetsfrågor och innebär ökade möjligheter för producenter av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter att synliggöra sina insatser och bidrag till omställningen till ett hållbart livsmedelssystem, miljö- och jämställdhetsaspekter inkluderade.

Kompletterande underlag till regeringsuppdrag om geografiska beteckningar

Nationella författningsändringar till följd av EU-förordning om
geografiska beteckningar

Innehåll

1.	Inledning och sammanfattning	4
2.	Författningsförslag	5
2.1	Lag om ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	5
2.2	Lag om ändring i lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	8
2.3	Förordning om ändring i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	10
2.4	Följdändringar i andra författningar	16
3.	Analys av behovet av kompletterande författningsändringar	17
3.1	Invändningsförfarande på unionsnivå	17
3.2	Övergångsperiod för användning av geografiska beteckningar	18
3.3	Avregistrering av en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet	19
3.4	Förfaranderegler för producenter av färdigförpackade livsmedel	21
3.5	Förteckning över aktörer och kontrollmyndigheter	22
3.6	Föreläggande av leverantörer av marknadsplatser online	23
3.6.1	EU:s förordning om digitala tjänster	23
3.6.2	Föreläggande att agera mot olagligt innehåll	24
3.6.3	Kontroll av efterlevnaden av förordningen	26
3.6.4	Olagligt innehåll av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter	27
3.6.5	Kontroll av skydd för geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter	28
3.6.6	Relevanta nationella rättsliga eller administrativa myndigheter	29
3.6.7	Förslag till ändring i förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel	32
3.6.8	Finansiering av föreläggande av leverantörer av digitala förmedlingstjänster	33
4.	EU:s tillämpningsförfordningar för förordning (EU) 2024/1143	35
4.1	Genomförandeförordning	35

4.2	Delegerade förordningar	36
4.3	Konsekvenser av de nya tillämpningsförfordningarna	38
4.3.1	Intyg och utdrag ur förteckning över aktörer och kontrollmyndigheter	38

1. Inledning och sammanfattning

Regeringen gav den 14 mars 2024 Livsmedelsverket i uppdrag att analysera behovet av lag- och förordningsändringar med anledning av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter¹. Uppdraget redovisades den 27 juni 2024 genom rapporten ”*Nationella författningsändringar till följd av EU-förordning om geografiska beteckningar*”.

Därefter har det kommit fram att det för vissa frågor i förordningen där Sverige som medlemsstat ska eller har getts möjlighet att agera behövs ytterligare bedömningar och författningsförslag. Livsmedelsverket fick därför den 7 oktober 2024 ett kompletterande uppdrag att redogöra för om de möjligheter som ges medlemsstaterna bör nyttjas, förtydliga myndigheternas uppgifter kopplade till förordningen och lämna de ytterligare författningsförslag som behövs.

I denna PM föreslås därför några mindre tillägg till ändringar i lagen och förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel som medför ytterligare möjligheter för Livsmedelsverket att agera samt meddela föreskrifter om förfaranden i samband med ansökningsförfarandet för geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter, såväl i det nationella skedet som i unionsskedet. Livsmedelsverket föreslås bland annat att utpekas som behörig myndighet för att utföra de uppgifter som en medlemsstat har avseende invändningsförfarande på unionsnivå, ges möjlighet att bevilja en övergångsperiod för efterlevnad av produktspecifikationen och att vara behörig myndighet för att kunna begära att kommissionen avregistrerar en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet. Livsmedelsverket föreslås även utpekas som behörig myndighet att kunna förelägga leverantörer av digitala förmedlingstjänster att agera mot olagligt innehåll av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Ett sådant bemyndigande utgör en ny uppgift för Livsmedelsverket och medför att myndigheten framåt behöver följa utvecklingen på området för att bidra till en ändamålsenlig tillämpning av denna möjlighet.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 av den 11 april 2024 om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2019/1753 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012.

2. Författningsförslag

Nedan följer ett samlat författningsförslag som omfattar såväl de förslag till ändringar som Livsmedelsverket redovisat i regeringsuppdrag ”*Nationella författningsändringar till följd av EU-förordning om geografiska beteckningar*” som de kompletterande förslag till ändringar som den här redovisningen föreslår.

2.1 Lag om ändring i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

dels att rubriken närmast före 10 a § ska utgå,

dels att rubriken till lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel samt 1, 2 och 10 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 10 b–10 f §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lag om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

Föreslagen lydelse

Lag om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

1 §

Denna lag kompletterar

1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, och*
2. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar.*

Denna lag kompletterar

1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar, och*
2. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga*

*kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om
ändring av förordningarna (EU) nr
1308/2013, (EU) 2019/787 och (EU)
2019/1753 samt om upphävande av
förordning (EU) nr 1151/2012.*

2 §

Lagen kompletterar även följande förordningar, i de delar de innehåller bestämmelser som rör skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel:

1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkning av andra livsmedel, skydda av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008,*
2. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007,*
3. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008,*
4. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 av den 26 februari 2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1601/91, och*
1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007,*
2. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EG) nr 1151/2012, (EU) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74 EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll) och delegerade akter och genomförandeakter till denna förordning, och*
3. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av*

5. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EG) nr 1151/2012, (EU) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll) och delegerade akter och genomförandeakter till denna förordning.

namn på spritdrycker i presentationen och märkning av andra livsmedel, skydda av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008.

10 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *den som använder sig av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel* att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *aktörer som bedriver verksamhet enligt artikel 2.1 e i förordning (EU) 2024/1143* att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.

10 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om invändningsförfarande i det nationella skedet av en ansökan om registrering av ett namn på en produkt i enlighet med artiklarna 10 och 56 i förordning (EU) 2024/1143.

10 c §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om producentgrupper enligt artiklarna 32.1–3 och 55.2 i förordning (EU) 2024/1143.

10 d §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om införande av ett system med erkända producentgrupper enligt artikel 33 i förordning (EU) 2024/1143.

10 e §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den tidsfrist enligt artikel 17.2 som ska gälla för inlämning enligt artikel 17.1 i förordning (EU) 2024/1143.

10 f §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om förfaranderegler för producenter av färdigförpackade livsmedel enligt artikel 27.2 i förordning (EU) 2024/1143.

2.2 Lag om ändring i lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Härigenom föreskrivs att 1 § i lagen (2018:1654) om skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Bestämmelserna i 8 kap. 3–8 §§, 9 kap. och 10 kap. 9 § varumärkeslagen (2010:1877) ska tillämpas vid intrång i den rätt till en beteckning som följer av

1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008, i den ursprungliga lydelsen,*
 2. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, i den ursprungliga lydelsen,*
 3. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007, i den ursprungliga lydelsen,*
 4. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 251/2014 av den 26 februari 2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1601/91, i den ursprungliga lydelsen, eller*
 4. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om*
1. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007, i den ursprungliga lydelsen,*
 2. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1753 av den 23 oktober 2019 om unionens åtgärder efter anslutningen till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungs-beteckningar och geografiska beteckningar, i den ursprungliga lydelsen, eller*
 3. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2019/787 och (EU) 2019/1753 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012, i den ursprungliga lydelsen.*

unionens åtgärder efter anslutningen till
Genèveakten inom
Lissabonöverenskommelsen om
ursprungsbeteckningar och geografiska
beteckningar, i den ursprungliga lydelsen.

2.3 Förordning om ändring i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

dels att rubriken till förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel samt 1, 2, 2 c, 3–4, 6, 10–11, 14 och 15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas nio nya paragrafer, 2 d–2 g, 10 a–10 e §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Förordning om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

Föreslagen lydelse

Förordning om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel

1 §

Denna förordning innehåller kompletterande bestämmelser till lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Denna förordning innehåller kompletterande bestämmelser till lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Förordningen kompletterar även Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar

Förordningen kompletterar även Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar

(EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll), i de delar EU-förordningen innehåller bestämmelser som rör skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

(EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll), i de delar EU-förordningen innehåller bestämmelser som rör skydd för beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

2 §

Livsmedelsverket ska ta emot och handlägga ansökningar om registrering av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel samt ansökningar om ändring av produktspecifikation för och avregistrering av sådana produkter.

Livsmedelsverket ska samråda med Statens jordbruksverk i ärenden som rör sådana jordbruksprodukter som avses i *bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel*, vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

Livsmedelsverket ska ta emot och handlägga ansökningar om registrering av *geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter* på jordbruksprodukter och livsmedel samt ansökningar om ändring av produktspecifikation för och avregistrering av sådana produkter.

Livsmedelsverket ska samråda med Statens jordbruksverk i ärenden som rör sådana jordbruksprodukter som avses i *bilagorna I–III till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 av den 11 april 2024 om unionens geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter, om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013, (EU) 2019/787 och (EU) 2019/1753 samt om upphävande av förordning (EU) nr 1151/2012*, vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

2 c §

Livsmedelsverket ska utföra de uppgifter som en medlemsstat har enligt artikel 38.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 av den 17 april 2019 om definition, beskrivning, presentation och märkning av spritdrycker, användning av namn på spritdrycker i presentationen och märkningen av andra livsmedel, skydd av geografiska beteckningar för spritdrycker, användning av jordbruksalkohol och destillat av jordbruksprodukter i alkoholhaltiga drycker samt om upphävande av förordning (EG) nr 110/2008.

Livsmedelsverket ska utföra de uppgifter som en medlemsstat har avseende att föra förteckning över aktörer enligt artiklarna 39, 45, 72.4 och 77 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143 samt artikel 116 a i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

Livsmedelsverket ska utföra de uppgifter som en medlemsstat har avseende att offentliggöra information om behöriga myndigheter, organ med delegerade uppgifter, produktcertifieringsorgan och fysiska personer för varje produkt som registreras som en geografisk beteckning eller garanterad traditionell specialitet i enlighet med artikel 40.1 och 72.8 i förordning (EU) 2024/1143.

2 d §

Livsmedelsverket ska utföra de uppgifter som en myndighet i en medlemsstat har avseende invändningsförfarande på unionsnivå enligt artikel 17 och meddelande med synpunkter enligt artikel 18.1 i förordning (EU) 2024/1143.

2 e §

Livsmedelsverket får utföra de uppgifter som en medlemsstat har avseende att bevilja en övergångsperiod för efterlevnad enligt artikel 20.6 i förordning (EU) 2024/1143.

2 f §

Livsmedelsverket får begära att kommissionen avregistrerar en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet i enlighet med artiklarna 25.1 och 67 i förordning (EU) 2024/1143.

2 g §

Livsmedelsverket får utfärda förelägganden att agera mot olagligt innehåll i enlighet med artiklarna 43.2 och 75.2 i förordning (EU) 2024/1143.

3 §

Livsmedelsverket ska övervaka att kontrollmyndigheterna fullgör sina förpliktelser enligt lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Livsmedelsverket ska övervaka att kontrollmyndigheterna fullgör sina förpliktelser enligt lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

4 §

Livsmedelsverket får meddela de ytterligare föreskrifter och fatta de beslut i övrigt som behövs som komplettering till de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Livsmedelsverket får meddela de ytterligare föreskrifter och fatta de beslut i övrigt som behövs som komplettering till de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

6 §

Livsmedelsverket är behörig myndighet att utöva offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i fråga om sådana jordbruksprodukter som avses i *bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012* vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

Livsmedelsverket är behörig myndighet att utöva offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet i fråga om sådana jordbruksprodukter som avses i *bilagorna I–III till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1143* vad gäller produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

10 §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om

1. skyldighet för en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information till verket eller en länsstyrelse om den kontrollverksamhet som de bedriver,2. skyldighet för ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information och ge in handlingar till den myndighet som har delegerat uppgifter, och3. skyldighet för <i>den som använder sig av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel</i> att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.	1. skyldighet för en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information till verket eller en länsstyrelse om den kontrollverksamhet som de bedriver,2. skyldighet för ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter att lämna information och ge in handlingar till den myndighet som har delegerat uppgifter, och3. skyldighet för <i>aktörer som bedriver verksamhet enligt artikel 2.1 e i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143</i> att lämna uppgifter om sin verksamhet till en kontrollmyndighet, ett organ med delegerade uppgifter eller en fysisk person som har delegerats vissa uppgifter.

10 a §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om invändningsförfarande i det nationella skedet av en ansökan om registrering av ett namn på en produkt i enlighet med artiklarna 10 och 56 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143.

10 b §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om producentgrupper enligt artikel 32.1–3 och 55.2 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143.

10 c §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om införande av ett system med erkända producentgrupper enligt artikel 33 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2024/1143.

10 d §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om en nationell tidsfrist vid invändningsförfarande på unionsnivå enligt artikel 17.2 i förordning (EU) 2024/1143.

10 e §

Livsmedelsverket får meddela föreskrifter om förfaranderegler för producenter av färdigförpackade livsmedel enligt artikel 27.2 i förordning (EU) 2024/1143.

11 §

De kostnader som en kontrollmyndighet får till följd av åtgärder enligt 15 § lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel, ska ersättas av den som var ägare till jordbruksprodukterna eller livsmedlen när de togs om hand.

De kostnader som en kontrollmyndighet får till följd av åtgärder enligt 15 § lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel, ska ersättas av den som var ägare till jordbruksprodukterna eller livsmedlen när de togs om hand.

14 §

Livsmedelsverket får meddela närmare föreskrifter för verkställigheten av lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel och denna förordning.

Livsmedelsverket får meddela närmare föreskrifter för verkställigheten av lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel och denna förordning.

Bestämmelser om överklagande finns i 19–20 a §§ lagen (2009:1424) om kontroll av *skyddade beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Bestämmelser om överklagande finns i 19–20 a §§ lagen (2009:1424) om kontroll av *beteckningar* på jordbruksprodukter och livsmedel.

Livsmedelsverket har noterat en viss inkonsekvens i de förkortade hänvisningarna till EU-rättsakter. De omnämns antingen som ”Europaparlamentet och rådets förordning” eller ”förordning” efterföljt av rättsaktsnummer. I författningsförslagen ovan har Livsmedelsverket utformat förslagen i enlighet med det vanligast förekommande sättet att hänvisa i respektive författning.

2.4 Följdändringar i andra författningar

Med anledning av de föreslagna ändringarna av författningsrubrikerna medför detta även följdändringar i andra författningar som hänvisar till lagen och förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Sådana hänvisningar förekommer i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), förordning (2009:1426) med instruktion för Livsmedelsverket, förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter och tillkännagivande (2023:85) av de EU-bestämmelser som livsmedelslagen (2006:804) kompletterar.

3. Analys av behovet av kompletterande författningsändringar

Nedan följer bakgrund och analys till de kompletterande författningsändringar som föreslås i denna PM.

3.1 Invändningsförfarande på unionsnivå

Artiklarna 17 och 18 i förordning (EU) 2024/1143 reglerar hur invändningar och synpunkter kan göras under invändningsförfarandet på unionsnivå. Inom tre månader från dagen för offentliggörande av ansökan om registrering får bland annat myndigheterna i en annan medlemsstat, än den från vilken ansökan om registrering i unionsskedet lämnades in, lämna in en invändning till kommissionen, vilket framgår av artikel 17.1. Vidare får enligt artikel 17.2 även en fysisk eller juridisk person, som är etablerad eller bosatt i en annan medlemsstat än den från vilken ansökan om registrering i unionsskedet lämnades in, lämna in en invändning till den medlemsstat där personen är etablerad. Medlemsstaten ska därefter granska och besluta om invändningen ska överlämnas till kommissionen. Medlemsstaten får fastställa en tidsfrist för detta förfarande i sin nationella rätt.

Enligt artikel 18.1 får myndigheten i en annan medlemsstat än varifrån ansökan om registrering i unionsskedet lämnades in även lämna in ett meddelande med synpunkter, som bland annat kan upplysa om felaktigheter eller informera om att annan unionsrätt åsidosatts.

Dessa bestämmelser möjliggör för såväl Livsmedelsverket som svenska företag med berättigat intresse att kunna lämna invändningar om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter som offentliggjorts av kommissionen.

Livsmedelsverket är enligt 2 § förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel behörig myndighet att ta emot och handlägga ansökningar från aktörer i Sverige om registrering, ändring och avregistrering av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Livsmedelsverket bedömer dock inte att detta bemyndigande ger stöd för myndigheten att kunna göra invändningar eller lämna meddelanden med synpunkter på ansökningar från andra medlemsstater, såväl på eget initiativ som när de kommer från enskilda eller juridiska

personer bosatta i Sverige. Livsmedelsverket anser att möjligheten att kunna göra detta är viktigt för att kunna tillvarata svenska intressen och bidra till att geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter registreras inom EU på ett rättssäkert sätt.

Mot bakgrund härav föreslås att det i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel införs en ny 2 d § med ett bemyndigande för Livsmedelsverket att i enlighet med förordning (EU) 2024/1143 lämna in invändningar och meddelande med synpunkter i enlighet med artiklarna 17.1 och 18.1 och att hantera, granska och lämna in invändningar i enlighet med artikel 17.2. För att Livsmedelsverket ska kunna granska och bedöma en invändning enligt artikel 17.2 inom tidsfristen för vilken invändningar ska lämnas in till kommissionen, är det viktigt att invändningen lämnas in till myndigheten för hantering i god tid före tidsfristens utgång. Livsmedelsverket ser därför även ett behov av att kunna meddela föreskrifter om en nationell tidsfrist för invändningar enligt artikel 17.2. Ett bemyndigande att meddela sådana föreskrifter föreslås därför genom att införa en ny 10 e § i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel och en ny 10 d § i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel.

Livsmedelsverket kan inte bedöma hur många ansökningar från andra medlemsstater som kan aktualisera en invändning eller ett meddelande med synpunkter. Det är dock viktigt att notera att de föreslagna bemyndigandena innebär nya uppgifter för Livsmedelsverket som kan medföra en viss ökad kostnad för handläggning samt genomförande av samråd med sökanden enligt artikel 17.4–6. Om Livsmedelsverket inte ges föreslagna bemyndiganden skulle det leda till att möjligheten att göra invändningar och lämna synpunkter på ansökningar från andra medlemsstater inte kan nyttjas av Sverige, vilket kan missgynna svenska intressen och producentgrupper gentemot producentgrupper i andra medlemsstater.

3.2 Övergångsperiod för användning av geografiska beteckningar

Enligt artikel 20.6 i förordning (EU) 2024/1143 får en medlemsstat bevilja en aktör en övergångsperiod på upp till tio år för kravet att efterleva en produktspecifikation, räknat från den dag då ansökan lämnas till kommissionen. Övergångsperioden får införas under förutsättning att den berörda aktören lagligen har salufört produkten i fråga och kontinuerligt använt namnet under minst fem år innan ansökan lämnades in till medlemsstatens myndigheter. Därutöver gäller att den berörda aktören måste ha påpekat detta i det nationella invändningsförfarande. Medlemsstaten får i enlighet med artikel 20.7 förlänga

övergångsperioden med fem år, om tiden mellan ansökan om registrering i unionsskedet och registreringen av det berörda namnet överstiger fem år.

Syftet med övergångsperioden enligt artikel 20.6 och 7 är att lösa tillfälliga svårigheter och att möjliggöra för fler producenter av produkter med ett namn som ska skyddas att kunna uppfylla kraven i produktspecifikationen. Genom en övergångsperiod för kravet på efterlevnad av produktspecifikationen ges aktörer som inte uppfyller produktspecifikationen mer tid att, med mindre risk för produktionsstörningar, anpassa, ändra eller ställa om sin produktion.

Sverige har inte tidigare utnyttjat möjligheten att bevilja en övergångsperiod i samband med inlämning av ansökan om registrering av en geografisk beteckning och det har inte heller efterfrågats av svenska företag. Livsmedelsverket ser dock en nytta med att denna möjlighet kan bidra till att förenkla för företag som salufört en produkt under samma namn som en geografisk beteckning i mer än fem år. Dessa företag ges då en möjlighet att under en viss tid kunna anpassa sin verksamhet i stället för att riskera att behöva avveckla en produkt eller saluföra den under annat namn.

Mot bakgrund härav föreslås att det i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel införs en ny 2 e § med ett bemyndigande för Livsmedelsverket att få bevilja en övergångsperiod i enlighet med artikel 20.6 och 7 i förordning (EU) 2024/1143. Om Livsmedelsverket inte ges detta bemyndigande riskerar det medföra att Sverige inte nyttjar möjligheten att ge företag en tidsfrist för att kunna anpassa sin produktion. Fler svenska företag riskerar då att påverkas negativt av en registrering av en geografisk beteckning.

3.3 Avregistrering av en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet

Genom artiklarna 25 och 67 i förordning (EU) 2024/1143 regleras förfarandet för avregistrering av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. En avregistrering kan göras i olika situationer. Exempelvis kan producenterna av en produkt som omfattas av en beteckning begära att beteckningen avregistreras. Om det finns en erkänd producentgrupp är det den enda producentgrupp som har rätt att göra en sådan begäran. Av artikel 25.1 framgår att även kommissionen på eget initiativ, eller på vederbörlig begäran från en medlemsstat, kan avregistrera en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet om vissa förutsättningar är uppfyllda. Förutsättningarna är att efterlevnaden av

kraven i produktspecifikationen inte längre kan säkerställas och att det under minst sju på varandra följande år inte har släppts ut någon produkt på marknaden med den aktuella beteckningen.

För att geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter ska upprätthålla ett gott anseende som kvalitetsprodukter är det viktigt att de produkter som omfattas av skyddet är tillgängliga för konsumenterna och går att hitta på marknaden. Annars riskerar beteckningarna att urvattnas. Därför är det angeläget att produkter som av olika anledningar inte längre tillverkas inte finns kvar i förteckningen över sådana beteckningar, vare sig som publicerade i Sverige eller i kommissionens system eAmbrosia. Utöver att producentgruppen själv kan och bör anmäla önskemål om en avregistrering bör även Livsmedelsverket ha ett bemyndigande att agera om det finns beteckningar som inte längre används.

Livsmedelsverket är enligt 2 § förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel behörig myndighet att ta emot och handlägga ansökningar från aktörer i Sverige om registrering, ändring och avregistrering av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Livsmedelsverket bedömer att detta bemyndigande omfattar hantering av ansökan om avregistrering från en producentgrupp, men inte ger stöd för en situation där Livsmedelsverket agerar på eget initiativ.

Mot bakgrund härav föreslås att det i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel införs en ny 2 f § med ett bemyndigande för Livsmedelsverket att lämna in en begäran till kommissionen om att avregistrera en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet i enlighet med artiklarna 25.1 och 67 i förordning (EU) 2024/1143. På detta sätt kan Sverige agera och bidra till att upprätthålla kvaliteten i systemet för geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Detta ger även Livsmedelsverket en möjlighet att företräda svenska företag som kan ha intresse i beteckningar som inte längre nyttjas inom Sverige eller i andra medlemsstater.

Om Livsmedelsverket inte ges detta bemyndigande riskerar det att leda till att det framöver finns registrerade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter som inte längre är tillgängliga på marknaden. Som exempel kan nämnas att en produkt inte längre produceras på grund av att producentgruppen har upphört att existera. Det skulle också kunna vara så att tillverkningen av produkten i enlighet med produktspecifikationen inte längre kan säkerställas, exempelvis med anledning av bristande tillgång på en ingrediens, och att situationen inte kan avhjälpas genom en ansökan om ändring av produktspecifikationen.

3.4 Förfaranderegler för producenter av färdigförpackade livsmedel

Genom artikel 27.1 i förordning (EU) 2024/1143 regleras hur geografiska beteckningar får användas i namnet och märkningen på en bearbetad produkt som innehåller en ingrediens med geografisk beteckning. Den nya förordningen reglerar också genom artikel 27.2 att om det för en geografisk beteckning finns en erkänd producentgrupp så måste en producent av ett färdigförpackat livsmedel, som önskar använda produkten som en ingrediens i sin produkt och i det färdigförpackade livsmedlets namn, lämna en skriftlig förhandsanmälan till den erkända producentgruppen. Bestämmelsen beskrivs närmare i Livsmedelsverkets redovisning av regeringsuppdrag *”Nationella författningsändringar till följd av EU-förordning om geografiska beteckningar”*. Vidare får en medlemsstat enligt samma artikel föreskriva ytterligare förfaranderegler för producenter av färdigförpackade livsmedel som är etablerade inom dess territorium.

Reglerna om geografiska beteckningar som ingrediens i en bearbetad produkt och system med erkända producentgrupper är nya genom förordning (EU) 2024/1143. Det är därför svårt att bedöma hur det kommer att fungera i praktiken innan medlemsstaterna inför sådana system och börjar tillämpa de nya reglerna. Livsmedelsverket anser att myndigheten behöver följa utvecklingen på området, men ser redan nu en nytta av att vid behov i framtiden kunna meddela kompletterande förfaranderegler som kan bidra till att vägleda svenska företag och kontrollmyndigheter vid tillämpningen av dessa bestämmelser.

Mot bakgrund härav föreslås att det i lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel införs en ny 10 f § och att det i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel införs en ny 10 e § med ett bemyndigande för Livsmedelsverket att kunna föreskriva om ytterligare förfaranderegler för producenter av färdigförpackade livsmedel i enlighet med artikel 27.2 i förordning (EU) 2024/1143. Om Livsmedelsverket inte får ett bemyndigande att göra detta, kan det medföra att Sverige inte har möjlighet att anpassa förfaranderegler och förtydliga för svenska företag utifrån svenska förhållanden och företagsperspektiv.

3.5 Förteckning över aktörer och kontrollmyndigheter

Enligt artiklarna 40.1 och 72.8 i förordning (EU) 2024/1143 ska medlemsstaten offentliggöra namn på och adress till de behöriga myndigheter, organ med delegerade uppgifter, produktcertifieringsorgan och fysiska personer som utfört kontroll av överensstämmelse med produktspecifikationen för varje produkt som betecknas med som en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet. Dessa uppgifter ska hållas uppdaterade. Enligt förslag till tillämpningsförfordningar för förordning (EU) 2024/1143 är dessa uppgifter som också ska ingå i det officiella intyg eller utdrag ur förteckningen som medlemsstaten ska upprätta över godkända aktörer i enlighet med artiklarna 45.1 och 77 i samma förordning.

Såsom tidigare har redogjorts för i Livsmedelsverkets redovisning av regeringsuppdrag *”Nationella författningsändringar till följd av EU-förordning om geografiska beteckningar”* föreslås att Livsmedelsverket utpekas som behörig myndighet att hålla och kontinuerligt uppdatera en förteckning över aktörer som bedriver verksamhet enligt produktspecifikationen, enligt artiklarna 39 och 72.4 i förordning (EU) 2024/1143 samt artikel 116 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter². Livsmedelsverket föreslås även att utpekas som behörig myndighet för den nya uppgiften att utifrån denna förteckning upprätta ett system för tillhandahållande av intyg eller ett utdrag ur samma förteckning. Dessa bemyndigande föreslås föras in i 2 c § i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Som ett tillägg till den föreslagna lydelsen av 2 c § föreslås ett andra stycke där även uppgiften enligt artiklarna 40.1 och 72.8 i förordning (EU) 2024/1143 införs, så att Livsmedelsverket får bemyndigande att även ansvara för att offentliggöra information om behöriga myndigheter, organ med delegerade uppgifter, produktcertifieringsorgan och fysiska personer för varje produkt som betecknas med en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet. Förslaget ligger i linje med de sedan tidigare föreslagna bemyndigandena och bedöms nödvändigt för att säkerställa att Sverige uppfyller den nya EU-förordningens krav på medlemsstaterna. Om Livsmedelsverket inte ges detta bemyndigande kommer inte förordningens krav på medlemsstaterna i detta avseende att kunna uppfyllas med konsekvensen att svenska producenter av produkter med

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EGG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter inte får ta del av de fördelar som förordningen ger möjlighet till.

3.6 Föreläggande av leverantörer av marknadsplatser online

3.6.1 EU:s förordning om digitala tjänster

Den inre marknaden för digitala tjänster har hittills i vissa delar reglerats av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster (e-handelsdirektivet)³ som bland annat reglerar tjänsteleverantörers ansvar för innehåll som tjänstemottagare lagrar hos leverantörer. Sedan e-handelsdirektivet antogs har dock den digitala omvandlingen bidragit till att användandet av förmedlingstjänster idag är en viktig del av unionsmedborgarnas vardag. Konsumenter kan ingå distansavtal med näringsidkare och såväl företagsanvändare som konsumenter kan sprida och få åtkomst till information och utföra transaktioner på nya sätt. Den ökade användningen av digitala tjänster har dock också lett till nya risker och utmaningar för enskilda, företag och hela samhället.⁴ Till dessa risker hör att olagligt innehåll kan spridas till mycket stora grupper av tjänstemottagare via förmedlingstjänsterna.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 om en inre marknad för digitala tjänster⁵, även känd som Digital Services Act (DSA), harmoniserar reglerna för tillhandahållande av digitala förmedlingstjänster samt kompletterar, och ersätter i vissa delar, e-handelsdirektivet. Genom DSA fastställs ramar för leverantörer av förmedlingstjänsters ansvar, särskilda krav för specifika kategorier av leverantörer samt genomförande och kontroll av efterlevnaden av förordningen. Av artikel 2 i DSA framgår att bestämmelserna tillämpas på förmedlingstjänster som erbjuds till tjänstemottagare, som har sitt etableringsställe eller befinner sig i unionen, oavsett var de leverantörer som tillhandahåller förmedlingstjänsterna har sitt etableringsställe.

Begreppet förmedlingstjänst kan förenklat beskrivas som en tjänst som utgör en infrastruktur för tredje parts innehåll, vara eller tjänst, till exempel ett meddelande, en uppladdad video, ett blogginlägg eller en vara som bjuds ut till försäljning⁶. I artiklarna 4–6 i DSA delas

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel").

⁴ Skäl 1 till förordning (EU) 2022/2065 om digitala tjänster.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster).

⁶ SOU 2023:2 En inre marknad för digitala tjänster – ansvarsfördelning mellan myndigheter, s. 35.

förmedlingstjänsterna in i olika kategorier; tjänster för enbart vidarebefordran, cachningstjänster och värdtjänster. Till kategorin värdtjänster hör bland annat onlineplattformar, såsom sociala nätverk eller onlineplattformar som möjliggör för konsumenter att ingå distansavtal med näringsidgare. Även onlinesökmotorer omfattas av DSA:s tillämpningsområde.⁷

DSA:s syfte är att skapa en säker, förutsebar och tillförlitlig onlinemiljö inom EU med utgångspunkt i de grundläggande rättigheterna i den Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, däribland principen om yttrandefrihet och informationsfrihet samt principen om konsumentskydd.⁸ Detta sker genom att leverantörer av förmedlingstjänster bland annat i artiklarna 16–18 i DSA åläggs att inrätta mekanismer och förfaranden för att kunna ta emot och hantera anmälningar om olagligt innehåll på förmedlingstjänsterna.

Med olagligt innehåll avses enligt artikel 3 h i DSA sådan information som i sig eller i förhållande till en verksamhet, däribland försäljning av produkter eller tillhandahållande av tjänster, inte är förenlig med unionsrätten eller gällande rätt i en medlemsstat som står i överensstämmelse med unionsrätten, oavsett denna rätts exakta sakinnehåll eller art. Begreppet bör förstås som att det omfattar information, oavsett form, som enligt tillämplig rätt antingen i sig är olaglig, såsom olaglig hatpropaganda eller terrorisminnehåll och olagligt diskriminerade innehåll, eller som blir olagligt genom de regler som är tillämpliga eftersom den avser olaglig verksamhet. Exempel som anges är delning av bilder som visar sexuella övergrepp mot barn, olagligt utbyte av privata bilder utan samtycke, nätstalkning, försäljning av produkter som inte uppfyller kraven eller förfalskade produkter, försäljning av produkter eller tillhandahållande av tjänster i strid med konsumentskyddslagstiftningen, otillåten användning av upphovsrättsskyddat material, olagligt erbjudande av inkvarteringstjänster eller olaglig försäljning av levande djur.⁹ Vad som utgör olagligt innehåll framgår dock inte av DSA utan av annan unionsrätt eller av medlemsstaternas nationella lagar.¹⁰

3.6.2 Föreläggande att agera mot olagligt innehåll

Som huvudregel ansvarar leverantörer av förmedlingstjänster inte för information som tjänstemottagare tillhandahåller genom deras tjänster. Denna ansvarsfrihet förutsätter dock att vissa kriterier är uppfyllda och att leverantören tillhandahåller tjänsterna neutralt genom rent teknisk och automatisk behandling av någon annans information.¹¹ Vidare har leverantörer av

⁷ SOU 2023:39 En inre marknad för digitala tjänster – kompletteringar och ändringar i svensk rätt, s. 13 f.

⁸ Skäl 3 till förordning (EU) 2022/2065 om digitala tjänster.

⁹ Ibid skäl 12.

¹⁰ SOU 2023:2 En inre marknad för digitala tjänster – ansvarsfördelning mellan myndigheter, s. 38.

¹¹ Skäl 18 förordning (EU) 2022/2065 om digitala tjänster.

förmedlingstjänster inte heller någon allmän skyldighet att övervaka den information som de överför eller lagrar, eller att undersöka fakta eller omständigheter som tyder på olaglig verksamhet.¹²

Leverantörer av förmedlingstjänster är dock skyldiga att vidta åtgärder när de får kännedom om olagligt innehåll på deras digitala tjänster. Detta kan exempelvis ske genom en anmälan av olagligt innehåll till det system som leverantörer av förmedlingstjänster åläggs att ha enligt DSA, eller genom att en nationell rättslig eller administrativ myndighet förelägger en leverantör att agera mot olagligt innehåll. Rättslig grund för att förelägga en leverantör av en förmedlingstjänst att agera mot olagligt innehåll framgår inte av DSA, utan i likhet med vad som utgör olagligt innehåll, av annan unionsrätt eller av medlemsstaternas nationella lagar. DSA reglerar dock krav på innehåll och förfarande för det fall att ett sådant föreläggande utfärdas med stöd av annan unionsrätt eller nationell lagstiftning.¹³ Begreppet agera mot olagligt innehåll bör förstås som att exempelvis blockera tillgången till en webbsida, att tillfälligt eller permanent stänga ner ett konto, att avlägsna visst innehåll eller att stänga ner betalningsmöjligheter.¹⁴

Ett föreläggande att agera mot olagligt innehåll ska utformas, hanteras och följas upp i enlighet med artikel 9 i DSA. Föreläggandet ska bland annat innehålla uppgift om rättslig grund, motivering och tydlig information som gör det möjligt för leverantören av förmedlingstjänsten att identifiera och lokalisera det berörda olagliga innehållet. Föreläggandet ska också innehålla uppgifter om den utfärdande myndigheten, de prövningsmekanismer som finns tillgängliga för leverantören av förmedlingstjänsten och för den tjänstemottagare som tillhandahållit innehållet och i tillämpliga fall upplysningar om vilken myndighet som ska få information om den verkan som ges åt föreläggandet. I händelse av att ett sådant föreläggande inte följs ska det kunna verkställas i enlighet med respektive medlemsstats nationella lagar.¹⁵ Kravet på att tillhandahålla information om prövningsmekanismer innebär exempelvis att informera om förfarande för att överklaga föreläggandet. DSA möjliggör även för den, enligt samma förordning, nationellt utpekade samordnande kontrollmyndigheten att utveckla nationella verktyg och vägledning för klagomåls- och prövningsmekanismer som är tillämpliga inom respektive medlemsstat.¹⁶

Enligt artikel 9.1 i DSA ska en leverantör av en förmedlingstjänst som får ett föreläggande om att agera mot olagligt innehåll utan onödigt dröjsmål informera den myndighet som utfärdade

¹² Skäl 30 förordning (EU) 2022/2065 om digitala tjänster.

¹³ Prop. 2023/24:160 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster, s. 113.

¹⁴ SOU 2023:39 En inre marknad för digitala tjänster – kompletteringar och ändringar i svensk rätt, s. 82.

¹⁵ Skäl 32 till förordning (EU) 2022/2065 om digitala tjänster.

¹⁶ Ibid skäl 39.

föreläggandet, eller annan eventuell myndighet som anges i föreläggandet, om och när föreläggandet getts verkan. Vidare framgår av artikel 9.3 och 4 i DSA att den myndighet som utfärdar föreläggandet ska sända föreläggandet och den information som mottagits från leverantören till den myndighet som utpekats till samordnare för digitala tjänster i den utfärdande myndighetens medlemsstat. Samordnaren ska i sin tur sända en kopia av föreläggandet till alla andra utpekade samordnare för digitala tjänster inom EU.

3.6.3 Kontroll av efterlevnaden av förordningen

Tillsyn och kontroll av efterlevnaden av DSA delas mellan kommissionen och nationella myndigheter. Tillsynen och kontrollen omfattar de skyldigheter som förordningen ställer upp avseende exempelvis organisatoriska frågor som att leverantörer av förmedlingstjänster ska utse kontaktpunkter och rättsliga företrädare inom EU och tillhandahålla mekanismer för anmälan av olagligt innehåll och hantering av sådana klagomål. Uppdraget att utöva tillsyn och kontroll av efterlevnaden av DSA är dock inte detsamma som innebörden av att vara en sådan nationell rättslig eller administrativ myndighet som kan utfärda ett föreläggande att agera mot olagligt innehåll i enlighet med artikel 9 i DSA och annan unionsrätt eller en medlemsstats nationella lagar.

Av artikel 56 i DSA framgår som huvudregel att medlemsstaterna ska utöva tillsyn över leverantörer av förmedlingstjänster som har sitt huvudsakliga etableringsställe i den egna medlemsstaten. Undantaget är mycket stora onlinesökmotorer och mycket stora onlineplattformar som kontrolleras av kommissionen. Nationella behöriga myndigheter i etableringslandet har dock rätt att utöva tillsyn och kontroll även av dessa leverantörer i vissa delar om kommissionen inte har initierat något förfarande för samma överträdelse, vilket framgår av artikel 56.4 i DSA. Har en leverantör av en förmedlingstjänst varken något etableringsställe eller någon rättslig företrädare i unionen har alla medlemsstater och, när det gäller en leverantör av en mycket stor onlineplattform eller en mycket stor onlinesökmotor, kommissionen befogenhet att utöva tillsyn.

Medlemsstaterna ska nationellt utse en eller flera behöriga myndigheter som ska ansvara för tillsynen av leverantörer av förmedlingstjänster och kontrollen av efterlevnaden av DSA, vilket framgår av artikel 49 i DSA. Vidare ska medlemsstaterna utse en av de behöriga myndigheterna till sin samordnare för digitala tjänster. Samordnaren ska i huvudsak ansvara för att säkerställa samordning på nationell nivå vad gäller alla frågor som rör tillsynen och kontrollen av efterlevnaden av DSA och bidra till en effektiv och konsekvent kontroll inom EU. Behöriga myndigheters undersökningsbefogenheter och befogenheter avseende kontroll av efterlevnad av förordningen följer enligt artikel 49.4 i DSA delvis av artikel 51 i samma förordning och ska delvis kompletteras i nationell lag.

Senast den 17 februari 2024 skulle medlemsstaterna ha utsett en nationell samordnare för digitala tjänster. Den 8 februari 2024 beslutade regeringen att ge Konsumentverket, Mediemyndigheten och Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag att inom sina respektive sakområden vara behöriga myndigheter enligt DSA. PTS gavs därutöver i uppdrag att vara samordnare för digitala tjänster. Uppdraget gäller till och med utgången av 2024.¹⁷ Parallellt har en utredning om kompletterande bestämmelser till DSA pågått och genom en proposition som beslutades av regeringen i juni 2024 föreslås att bestämmelser om vilken eller vilka myndigheter som ska vara behöriga myndigheter enligt DSA och deras respektive ansvarsområden i fortsättningen bör meddelas i förordning. Det möjliggör för regeringen att ändra både antalet myndigheter och vilka myndigheter som ska utses om det uppkommer ett behov till en sådan ändring. I den föreslagna lagen om kompletterande bestämmelser till DSA införs därför bestämmelser om att den eller de myndigheter som regeringen bestämmer ska vara tillsynsmyndighet enligt lagen och att en sådan tillsynsmyndighet ska vara behörig myndighet enligt DSA. Likaså införs en bestämmelse om att regeringen bestämmer vilken tillsynsmyndighet som ska vara samordnare för digitala tjänster.¹⁸

3.6.4 Olagligt innehåll av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter

Som konstaterats tidigare framgår vad som är olagligt innehåll av annan unionsrätt än DSA och av varje medlemsstats nationella lagar. I SOU 2023:39 *En inre marknad för digitala tjänster – kompletteringar och ändringar i svensk rätt*, som föregick propositionen med förslag till kompletterande bestämmelser till DSA, genomfördes en kartläggning av svensk rätt för att identifiera sådana föreläggandemöjligheter som avses i artikel 9 i DSA. Kartläggningen är dock inte uttömmande och det finns därtill otaliga unionsrättsakter, som är direkttillämpliga i medlemsstaterna.¹⁹

En sådan unionsrättsakt är förordning (EU) 2024/1143. Av artiklarna 43 och 75 i den förordningen framgår att all information i samband med reklam för samt främjande och försäljning av produkter som strider mot skyddet av geografiska beteckningar i artiklarna 26 och 27 och skyddet av garanterade traditionella specialiteter i artikel 68 i samma förordning ska anses som olagligt innehåll enligt definitionen i artikel 3 h i DSA. Vidare framgår av samma artiklar att de relevanta nationella rättsliga eller administrativa myndigheterna i

¹⁷ Regeringsbeslut 2024-02-08, Fi2024/00301, Uppdrag till Post- och telestyrelsen, Konsumentverket och Mediemyndigheten att vara behöriga myndigheter och till Post- och telestyrelsen att vara samordnare för digitala tjänster enligt EU:s förordning om digitala tjänster.

¹⁸ Prop. 2023/24:160 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster, s. 32.

¹⁹ SOU 2023:39 En inre marknad för digitala tjänster – kompletteringar och ändringar i svensk rätt, s. 79 ff.

medlemsstaterna i enlighet med artikel 9 i DSA får förelägga en leverantör av en förmedlingstjänst att agera mot sådant olagligt innehåll.

3.6.5 Kontroll av skydd för geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter

Medlemsstaterna ska nationellt utse en eller flera behöriga myndigheter som ska ansvara för kontroll och tillsyn över överensstämmelse med produktspecifikation och användningen av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter efter det att en produkt har släppts ut på marknaden, vilket framgår av artiklarna 39, 42, 72 och 75 i förordning (EU) 2024/1143. Inom sådan kontroll och tillsyn kan olagligt innehåll i DSA:s mening upptäckas.

I Sverige utförs kontrollen och tillsynen inom ramen för den offentliga livsmedelskontrollen med stöd av 4 § lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel och 5 § förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, som kompletterar den gamla Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel²⁰. Undantaget är jordbruksprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel enligt bilaga I till förordning (EU) nr 1151/2012, numera bilagorna I–III till förordning (EU) 2024/1143. Dessa kontrolleras av Livsmedelsverket i samråd med Jordbruksverket. Som tidigare redogjorts för i Livsmedelsverkets redovisning av regeringsuppdrag *”Nationella författningsändringar till följd av EU-förordning om geografiska beteckningar”* framgår den närmare ansvarsfördelningen mellan kontrollmyndigheterna av livsmedelsförordningen (2006:813). När det gäller vin och spritdrycker är det i huvudsak Livsmedelsverket som är ansvarig kontrollmyndighet. För övriga livsmedel är, förutom Livsmedelsverket, även kommunerna och i vissa fall länsstyrelserna ansvariga kontrollmyndigheter.

Kontrollverksamheten är avgiftsfinansierad enligt förordning (2021:176) om avgifter för offentlig kontroll av livsmedel och vissa jordbruksprodukter och Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2021:8) om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet. Livsmedelskontrollen omfattar därmed, vad avser kontroll av efterlevnaden av förordning (EU) 2024/1143, livsmedelsföretag, vars livsmedelsanläggning eller verksamhet är registrerad eller godkänd, som producerar och/eller säljer produkter med en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet. Kontrollen omfattar således inte andra

²⁰ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 av den 21 november 2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel.

aktörer som står utanför livsmedelskedjan, så som exempelvis leverantörer av förmedlingstjänster som tillhandahåller marknadsplatser online för livsmedelsföretag.

3.6.6 Relevanta nationella rättsliga eller administrativa myndigheter

Möjligheten för en relevant nationell rättslig eller administrativ myndighet att enligt artiklarna 43 och 75 i förordning (EU) 2024/1143 förelägga en leverantör av en förmedlingstjänst att agera mot olagligt innehåll som skulle kunna upptäckas inom livsmedelskontrollen för geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter innebär inte att utföra kontroll eller tillsyn över leverantörer av förmedlingstjänster. Däremot utgör ett föreläggande myndighetsutövning gentemot en sådan aktör. Livsmedelsverket bedömer att det inom nuvarande reglering av livsmedelskontrollen inte finns något stöd för kontrollmyndigheterna att i samband med kontrollen kunna utfärda ett föreläggande gentemot någon annan aktör än kontrollobjektet. Något stöd för att förelägga exempelvis en leverantör av en förmedlingstjänst finns således inte.

Däremot anser Livsmedelsverket att det på marknaden finns ett behov av att kunna utfärda sådana förelägganden. Inom e-handeln förekommer försäljning av produkter som strider mot skyddet av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter i förordning (EU) 2024/1143. För det fall att sådan otillåten användning av beteckningarna upptäcks vid kontroll av ett livsmedelsföretag finns inom ramen för den offentliga livsmedelskontrollen lämpliga administrativa åtgärder att vidta gentemot livsmedelsföretaget, så som ett föreläggande enligt 13 och 14 §§ lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. För det fall att en produkt med en otillåten användning av beteckningarna skulle säljas på en marknadsplats online av en anonym aktör som inte anmält sig till kontrollsystemet är det dock inte möjligt att vidta en sådan åtgärd. Möjligheten att i enskilda fall kunna förelägga en leverantör av förmedlingstjänster som tillhandahåller marknadsplatsen online att agera mot olagligt innehåll skulle i ett sådant fall kunna bidra till att hindra användningen av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter i strid med förordning (EU) 2024/1143 och därmed stärka skyddet för produkterna och producentgrupperna.

Även om det är inom den offentliga livsmedelskontrollen som olagligt innehåll av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter i DSA:s mening i huvudsak upptäcks, har, som beskrivits ovan, kontrollmyndigheterna varken stöd för eller erfarenhet av att agera mot andra aktörer än kontrollobjekten. Leverantörer av förmedlingstjänster skiljer sig också från den typ av aktörer som livsmedelskontrollen omfattar. Att alla kontrollmyndigheter skulle anses vara relevanta nationella rättsliga eller administrativa myndigheter att förelägga

leverantörer av förmedlingstjänster bedöms därför inte som ändamålsenligt. Livsmedelsverket har dock som samordnande myndighet på livsmedelsområdet goda möjligheter att samla in uppgifter och agera mot olagligt innehåll av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. (Se avsnitt nedan om resonemang angående reglering av uppgiftsskyldighet.) Livsmedelsverket är också den myndighet som ansvarar för att hantera geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter och har med anledning därav den kompetens och erfarenhet som krävs för att bedöma vad som utgör information som strider mot skyddet av geografiska beteckningar i artiklarna 26 och 27 och skyddet av garanterade traditionella specialiteter i artikel 68 i förordning (EU) 2024/1143. Vidare bedöms denna typ av förelägganden inte komma att aktualiseras i någon större omfattning, varför det vore mer effektivt och förutsebart att ansvaret för hanteringen åligger endast en myndighet. Mot bakgrund härav anser Livsmedelsverket att myndigheten bör vara en sådan relevant nationell rättslig eller administrativ myndighet som, med stöd av ett bemyndigande, ska kunna förelägga leverantörer av förmedlingstjänster.

Livsmedelsverket noterar dock att ett sådant föreläggande innebär en betungande administrativ börda för leverantörer av förmedlingstjänster och därför endast bör utfärdas efter välgrundade avvägningar i enskilda fall. Hanteringen av sådana förelägganden bör därmed ske med ledning av sådana förelägganden som marknadskontrollmyndigheter kan utfärda mot leverantörer av informationssamhällets tjänster i enlighet med artikel 14.4 k i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter.²¹ Enligt den artikeln har en marknadskontrollmyndighet befogenhet att, när inga andra effektiva medel står till buds för att eliminera en allvarlig risk, kräva av den ekonomiska aktören att innehåll som hänvisar till de relaterade produkterna avlägsnas från ett onlinegränssnitt, eller att kräva tydlig visning av en varning till slutanvändarna när de använder ett onlinegränssnitt. Om en begäran i enlighet med det första ledet inte har iakttagits, har en marknadskontrollmyndighet först därefter befogenhet att kräva att leverantörer av informationssamhällets tjänster begränsar åtkomsten till onlinegränssnittet, inbegripet genom att begära att en relevant tredje part genomför sådana åtgärder.²²

En problematik som lyfts i såväl förslag till kompletterande bestämmelser till DSA som förslag till EU:s marknadskontrollförordning är att ett ingripande mot information på digitala förmedlingstjänster kan strida mot den grundlagsskyddade yttrandefriheten. Av 1 kap. 11 § yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) framgår att det är förbjudet för en myndighet eller ett annat

²¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknadskontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011.

²² Jfr artikel 14.4 k i förordning (EU) 2019/1020 och prop. 2021/22:238 Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning – del 2, s. 155.

allmänt organ att på grund av innehållet exempelvis hindra framställning, offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning, om åtgärden inte har stöd i YGL. Ett ingripande mot någon för att han eller hon i ett program eller en teknisk upptagning har missbrukat yttrandefriheten eller medverkat till ett sådant missbruk får inte heller ske utan stöd i YGL. Vidare får inte ingripande mot programmet eller upptagningen ske utan stöd i samma grundlag. Mot bakgrund härav föreslogs i kompletterande bestämmelser till EU:s marknadskontrollförordning att marknadskontrollmyndigheternas befogenhet att ingripa mot ett onlinegränssnitt inte skulle gälla för onlinegränssnitt som skyddas av YGL.²³ I kompletterande bestämmelser till DSA har dock bedömningen gjorts att även om möjligheten att förelägga leverantörer av förmedlingstjänster kan bli tillämplig på leverantörer vars verksamhet skyddas av YGL, så finns inte den rättsliga grunden för sådana förelägganden i DSA, utan i annan unionsrätt eller nationell lagstiftning. Tillämpningen av formkraven i artikel 9 i DSA för ett sådant föreläggande utgör därmed inte en grundlagskonflikt i sig.²⁴ Däremot behöver samma gränsdragning och avvägning avseende yttrandefriheten göras vid utfärdande av föreläggande mot leverantörer av förmedlingstjänster, men utifrån den unionsrätt eller nationella lagstiftning som utgör den rättsliga grunden för föreläggandet. Livsmedelsverket vill belysa vikten av dessa bedömningar i hanteringen av sådana förelägganden och anser att det vidare får klargöras i rättstillämpningen.

Ett föreläggande av en leverantör av förmedlingstjänster att agera mot olagligt innehåll måste dock även mot den bakgrunden utfärdas efter välgrundade avvägningar. Med anledning härav har Livsmedelsverket övervägt om i stället Konsumentverket skulle utpekats som relevant myndighet. Konsumentverkets sakområde överlappar Livsmedelsverkets uppdrag vad avser marknadsföring av livsmedel och Livsmedelsverket anser att myndigheten har mer erfarenhet av bedömningar i marknadsföringsfrågor som tangerar yttrandefriheten. Vidare har Konsumentverket redan utpekats som en av de behöriga myndigheterna att kontrollera efterlevnaden av DSA, vilket skulle minska antalet myndigheter som kontaktar leverantörer av förmedlingstjänster och bidra till effektivitet. Livsmedelsverket konstaterar dock att det är livsmedelskontrollen som ansvarar för att kontrollera livsmedelsinformation i reklam utifrån om den är vilseledande eller utifrån reglerna om närings- och hälsopåståenden. Konsumentverket ansvarar för att granska företags marknadsföring så att den inte är vilseledande eller på andra sätt otydlig. Det betyder att Konsumentverket i vissa fall granskar livsmedelsinformation i marknadsföring från livsmedelsföretag som också kan granskas av en livsmedelskontrollmyndighet. I de fallen ska Konsumentverket kontakta den behöriga

²³ Prop. 2021/22:238 Anpassningar till EU:s marknadskontrollförordning – del 2, s. 156.

²⁴ Prop. 2023/24:160 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster, s. 34.

kontrollmyndigheten när ärendet startar. Konsumentverkets ansvar för tillsyn av företags marknadsföring begränsar därmed inte livsmedelskontrollmyndigheternas ansvar för kontroll enligt livsmedelslagstiftningen. Vid en sammantagen bedömning, och då förordning (EU) 2024/1143 är en del av livsmedelslagstiftningen, anser Livsmedelsverket ändå att det är Livsmedelsverket som bör utpekas som nationell relevant rättslig eller administrativ myndighet.

3.6.7 Förslag till ändring i förordningen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel

Som redogjorts för tidigare omfattar nuvarande bemyndigande att kontrollera efterlevnaden av skyddet för geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter, i 4 § lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel och 5 § förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel, livsmedelsföretag, vars livsmedelsanläggningar eller verksamhet är registrerad eller godkänd, som producerar och/eller säljer produkter med en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet. För att kunna använda möjligheten att förelägga leverantörer av förmedlingstjänster att agera mot olagligt innehåll i strid mot skyddet av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter i enlighet med artiklarna 43 och 75 i förordning (EU) 2024/1143 bedömer Livsmedelsverket att det krävs ett särskilt utpekande för myndigheten.

Mot bakgrund härav föreslås att det i förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel införs en ny 2 g § med ett bemyndigande för Livsmedelsverket att kunna utfärda föreläggande att agera mot olagligt innehåll i enlighet med artiklarna 43.2 och 75.2 i förordning (EU) 2024/1143. Detta för att Sverige ska kunna nyttja möjligheten att förelägga leverantörer av förmedlingstjänster att agera mot olagligt innehåll av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Om Livsmedelsverket inte får ett bemyndigande att göra detta, innebär det att Sverige inte har möjlighet att använda det verktyg som getts medlemsstaterna i syfte att hindra användningen av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter i strid med förordning (EU) 2024/1143 och därmed stärka skyddet för produkterna och producentgrupperna.

När det gäller sanktioner för det fall ett sådant föreläggande inte följs finns inte några bestämmelser om det i förordning (EU) 2024/1143. Livsmedelsverket har inte någon erfarenhet av hur leverantörer av förmedlingstjänster generellt kommer att agera vid mottagandet av ett föreläggande. Livsmedelsverket bedömer därför att det i nuläget inte finns tillräckliga skäl för att införa några bestämmelser om sanktioner i svensk rätt.

Förordningen (2009:1425) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel kompletterar lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel. Genom att införa ett bemyndigande att utfärda förelägganden att agera mot olagligt innehåll i den förordningen medför det att sådana förelägganden omfattas av bestämmelserna om överklagande i lagen som den kompletterar. Av 20 § lagen (2009:1424) om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel framgår att beslut av en statlig förvaltningsmyndighet enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EU-bestämmelser som lagen kompletterar får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Därmed uppfylls formkravet i artikel 9 i DSA att den myndighet som utfärdar föreläggandet ska informera om de prövningsmekanismer som finns tillgängliga för leverantören av förmedlingstjänster och tjänstemottagaren som tillhandahållit informationen.

Eftersom det är inom den offentliga livsmedelskontrollen som olagligt innehåll av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter i DSA:s mening i huvudsak upptäcks har Livsmedelsverket även övervägt behovet av en bestämmelse om uppgiftsskyldighet för övriga kontrollmyndigheter inom den offentliga livsmedelskontrollen. I sin roll som samordnade myndighet på livsmedelsområdet får Livsmedelsverket dock ändå viss information på frivillig väg såväl från övriga kontrollmyndigheter som från allmänheten. Mot bakgrund därav, och då behovet av kompletterande bestämmelser med anledning av den nya EU-förordningen om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter är brådskande, bedömer Livsmedelsverket att en sådan bestämmelse inte är nödvändig i nuläget. Livsmedelsverket får framåt bevaka utvecklingen på området och vid behov göra en hemställan om ändring.

3.6.8 Finansiering av föreläggande av leverantörer av digitala förmedlingstjänster

Livsmedelskontrollens arbete resulterar i upptäckten och bedömningen av att olagligt innehåll som strider mot skyddet av geografiska beteckningar i artiklarna 26 och 27 i förordning (EU) 2024/1143 och skyddet av garanterade traditionella specialiteter i artikel 68 i samma förordning förekommer. Därutöver kräver ett föreläggande av en leverantör av en förmedlingstjänst en inte obetydlig omfattning av hantering och handläggning för att uppfylla kraven som ställs på hur ett sådant föreläggande ska utformas, hanteras och följas upp i enlighet med artikel 9 i DSA.

Kontroll och tillsyn av efterlevnaden av förordning (EU) 2024/1143 och skyddet av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter är, som redogjorts för tidigare, avgiftsfinansierad inom ramen för den offentliga livsmedelskontrollen. Artiklarna 43

och 75 i samma förordning ger dock inte stöd för att kontrollmyndigheterna ska kontrollera leverantörer av förmedlingstjänster. Tillsyn och kontroll över leverantörer av förmedlingstjänster utförs av de tillsynsmyndigheter som utsetts som behöriga myndigheter enligt DSA. Artiklarna 43 och 75 i förordningen möjliggör endast för kontrollmyndigheterna att förelägga leverantörer av förmedlingstjänster att agera mot olagligt innehåll som strider mot skyddet av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter, och som upptäcks i samband med den offentliga livsmedelskontrollen, om informationen inte har tillhandahållits av ett livsmedelsföretag vars verksamhet är registrerad eller godkänd.

Leverantörer av förmedlingstjänster är som regel inte livsmedelsföretag som omfattas av den offentliga livsmedelskontrollen. Enligt Livsmedelsverkets bedömning i nuläget kommer inte den här typen av föreläggande att vara särskilt vanligt förekommande avseende geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter. Livsmedelsverket föreslår mot bakgrund härav att handläggningen av sådana förelägganden bör vara anslagsfinansierad. Om livsmedelskontrollen inte får anslag för denna hantering finns en risk för att möjligheten inte nyttjas. Det skulle kunna medföra att skyddet för geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter inte stärks i den omfattning som förordning (EU) 2024/1143 ger medlemsstaterna verktyg för att säkerställa.

4. EU:s tillämpningsförfordningar för förfordning (EU) 2024/1143

Reglerna om geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter inom sektorerna jordbruksprodukter, vin och sprit har samlats i en förfordning genom förfordning (EU) 2024/1143, och därför måste även nuvarande tillämpningsregler ändras. En ny genomförandeförfordning och tre delegerade förfordningar kommer att beslutas i slutet av december och publiceras och träda ikraft i början av januari 2025.

4.1 Genomförandeförfordning

Kommissionens tidigare genomförandeförfordningar för jordbrukssektorn, genomförandeförfordning (EU) nr 668/2014,²⁵ och för spritsektorn, genomförandeförfordning (EU) 2021/1236,²⁶ upphävs genom en ny genomförandeförfordning. Den nya genomförandeförfordningen ändrar också kommissionens genomförandeförfordning (EU) 2019/34²⁷ vad gäller geografiska beteckningar i vinsektorn.

Den nya genomförandeförfordningen ska gälla för alla tre sektorer och innehåller regler om:

- a) Förfaranden för ansökan om registrering, för godkännande av unionsändringar, för meddelande av standardändringar, för avregistrering, för förvaltningen av unionens register över geografiska beteckningar, samt upprättandet av ett system för intyg om överensstämmelse för geografiska beteckningar.
- b) Förfaranden för ansökan om registrering, för godkännande av ändringar, för avregistrering, för förvaltningen av unionens register över garanterade traditionella specialiteter, samt upprättandet av ett system för intyg om överensstämmelse för garanterade traditionella specialiteter.
- c) Märkning och meddelanden för geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter.

²⁵ Kommissionens genomförandeförfordning (EU) nr 668/2014 av den 13 juni 2014 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel.

²⁶ Kommissionens genomförandeförfordning (EU) 2021/1236 av den 12 maj 2021 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 vad gäller ansökningar om registrering av geografiska beteckningar för spritdrycker, invändningsförfarandet, ändringar av produktspecifikationer, avregistrering, användning av symbol samt kontroll.

²⁷ Kommissionens genomförandeförfordning (EU) 2019/34 av den 17 oktober 2018 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller ansökningar om skydd av ursprungsbeteckningar, geografiska beteckningar och traditionella uttryck inom vinsektorn, invändningsförfarandet, ändringar av produktspecifikationer, registret över skyddade namn, avregistrering av skydd och användning av symboler samt för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 vad gäller ett lämpligt system med kontroller.

Den nya genomförandeförordningen har 18 bilagor med förlagor för formulär:

Bilaga I sammanfattande dokument för jordbruksprodukter, vin och för spritdrycker (att användas för ansökningar från tredje land)

Bilaga II invändning mot ansökan om registrering, godkännande av unionsändring eller begäran om avregistrering.

Bilaga III anmälan av resultat av samråd efter invändningsförfarandet.

Bilaga IV ansökan om godkännande av en unionsändring av en produktspecifikation

Bilaga V meddelande om godkännande av en standardändring

Bilaga VI meddelande om godkännande av en tillfällig ändring

Bilaga VII begäran om avregistrering av en geografisk beteckning enligt artikel 25.1

Bilaga VIII begäran om avregistrering av en geografisk beteckning enligt artikel 25.2

Bilaga IX officiellt intyg eller officiell förteckning enligt artikel 45.1

Bilaga X produktspecifikation för en garanterad traditionell specialitet

Bilaga XI invändning garanterad traditionell specialitet mot registrering, ändring eller avregistrering

Bilaga XII anmälan av resultat efter samråd enligt artikel 61.

Bilaga XIII ansökan om ändring av produktspecifikation för garanterad traditionell specialitet

Bilaga XIV begäran om avregistrering av en garanterad traditionell specialitet enligt artikel 67.1

Bilaga XV begäran om avregistrering av en garanterad traditionell specialitet enligt artikel 67.2

Bilaga XVI officiellt intyg eller officiell förteckning för en GTS enligt artikel 77.1

Bilaga XVII reproduktion av unionens symboler

Bilaga XVIII klassificering av produkter som garanterade traditionella specialiteter

4.2 Delegerade förordningar

Tre nya delegerade förordningar ersätter kommissionens nuvarande delegerade förordningar; förordning (EU) nr 664/2014²⁸ (jordbruksprodukter) som upphävs, förordning (EU)

²⁸ Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 664/2014 av den 18 december 2013 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1151/2012 vad gäller fastställandet av unionssymboler för skyddade ursprungsbeteckningar, skyddade geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter och vad gäller vissa regler om ursprung, vissa procedurregler och vissa kompletterande övergångsbestämmelser.

2021/1235²⁹ (spritdrycker) som upphävs, samt en ny delegerad förordning som ändrar förordning (EU) 2019/34³⁰ (vin).

Den delegerade förordningen som upphäver förordning (EU) nr 664/2014 och som ska gälla för samtliga tre sektorer kompletterar delar av förordning (EU) 2024/1143 enligt nedan.

För geografiska beteckningar:

- i) Förfaranderegler för invändningar.
- ii) Förfaranden för unionsändringar.
- iii) Godkännande och meddelande av standardändringar, inklusive tillfälliga ändringar.
- iv) Förhållandet mellan unionsändringar och standardändringar.
- v) Krav för råvarornas ursprung när det gäller geografiska beteckningar för jordbruksprodukter.

För garanterade traditionella specialiteter:

- i) Förfaranden för ansökan om registrering.
- ii) Förfaranderegler för invändningar.
- iii) Förfaranden för godkännande av ändringar av en produktspecifikation.
- iv) Regler för användning av garanterade traditionella specialiteter för att beteckna en produkt som används som en ingrediens i namnet på en bearbetad produkt.

Den delegerade förordningen som upphäver förordning (EU) 2021/1235 (spritdrycker) innehåller endast upphävandet samt att den ska träda ikraft tre dagar efter publicering i EUT.

Den delegerade förordningen som ändrar förordning (EU) 2019/33³¹ (vin) ersätter titeln på den förordningen och kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU)

²⁹ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/1235 av den 12 maj 2021 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/787 med regler om ansökningar om registrering av geografiska beteckningar för spritdrycker, ändringar av produktspecifikationer, avregistrering och registret.

³⁰ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/34 av den 17 oktober 2018 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller ansökningar om skydd av ursprungsbeteckningar, geografiska beteckningar och traditionella uttryck inom vinsektorn, invändningsförfarandet, ändringar av produktspecifikationer, registret över skyddade namn, avregistrering av skydd och användning av symboler samt för Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 vad gäller ett lämpligt system med kontroller.

³¹ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/33 av den 17 oktober 2018 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller ansökningar om skydd av ursprungsbeteckningar, geografiska beteckningar och traditionella uttryck inom vinsektorn, invändningsförfarandet, begränsningar i fråga om användning, ändringar av produktspecifikationer, avregistrering av skydd samt märkning och presentation.

nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter³² vad gäller följande:

a) För skyddade ursprungsbeteckningar och skyddade geografiska beteckningar inom vinsektorn:

- i) Namn som ska skyddas.
- ii) Ytterligare krav på produktspecifikationer.
- iii) Undantag rörande produktion inom det avgränsade geografiska området.
- iv) Undantag från skyldigheten att använda beteckningar på etiketter.

b) För traditionella uttryck inom vinsektorn:

- i) Ansökningar om skydd.
- ii) Invändningsförfarandet.
- iii) Ändringar.
- iv) Avregistrering.

c) För vinsektorn i allmänhet: märkning och presentation.

Artiklarna 2.2, 3, 4.1 och 7–21 ska utgå.

(1) Artikel 59 ska ersättas med följande:

Språk

Alla dokument och all information som sänds till kommissionen rörande det som föreskrivs i denna förordning ska vara skrivna på ett av unionens officiella språk eller åtföljas av en bestyrkt översättning till något av de språken.

4.3 Konsekvenser av de nya tillämpningsförfordningarna

4.3.1 Intyg och utdrag ur förteckning över aktörer och kontrollmyndigheter

Varje aktör som bedriver en verksamhet som omfattas av produktspecifikationen för en produkt med geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet ska anmäla detta till den behöriga myndigheten och medlemsstaten ska hålla en uppdaterad förteckning över

³² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79), (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

dessa aktörer, enligt artiklarna 39 och 72.4 i förordning (EU) 2024/1143. Livsmedelsverket föreslås utpekas att utföra dessa uppgifter.

Artiklarna 45 och 77 i samma förordning anger vidare att varje aktör vars produkt vid kontroll har visats överensstämma med produktspecifikationen ska ha rätt till ett intyg eller ett utdrag ur förteckningen.

Artikel 17 i den nya genomförandeförordningen till förordning (EU) 2024/1143 reglerar närmare utformningen av sådana intyg eller utdrag. Bland annat framgår att om en medlemsstat väljer att tillämpa ett system med intyg så får det vara i elektronisk form och får göras tillgängligt genom visning på en webbsida som aktören har tillgång till och från vilken aktören kan ladda ner intyget. Om medlemsstaten istället väljer att tillämpa ett system med utdrag ur förteckningen ska det vara i elektronisk form och göras tillgängligt genom visning på en webbsida som aktören har tillgång till och från vilken aktören kan ladda ned ett officiellt utdrag ur motsvarande förteckning.

Av vikt för bedömningen av omfattningen av det system som Livsmedelsverket behöver bygga upp för att uppfylla förordningens krav enligt artiklarna 45 och 77 är valet av om myndigheten ska tillhandahålla ett intyg eller ett utdrag. För det fall att myndigheten väljer att utfärda intyg kan det ske på både elektronisk väg eller genom manuell handläggning. Väljer myndigheten istället att tillhandahålla utdrag ur sin förteckning innebär det att förteckningen måste omfattas av ett system som kan generera sådana elektroniska utdrag som kan göras tillgängliga online.

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Landsbygdsavdelningen, Enheten för jordbruk och
livsmedelsföretagande

**Remittering av Livsmedelsverkets rapport om
författningsändringar till följd av EU-förordning om geografiska
beteckningar**

Remissinstanser

1. Bodens kommun
2. Borgholms kommun
3. Borlänge kommun
4. Botkyrka kommun
5. Dagligvaruleverantörers förbund
6. Ekologiska Lantbrukarna
7. Eldrimner
8. Folkhälsomyndigheten
9. Företagarna
10. Förvaltningsrätten i Malmö
11. Gävle kommun
12. Hela Sverige ska leva
13. Huddinge kommun
14. Hushållningssällskapens Förbund
15. Härnösands kommun
16. Internetstiftelsen
17. Institutet för språk och folkminnen
18. Jokkmokks kommun

19. Jönköpings kommun
20. Kammarrätten i Stockholm
21. Karlstads kommun
22. Katrineholms kommun
23. Klippans kommun
24. Konkurrensverket
25. Konsumentverket
26. Kommerskollegium
27. Kött- och Charkuteriföretagen
28. Lantbrukarnas Riksförbund
29. Livsmedelsarbetareförbundet
30. Livsmedelsföretagen
31. Livsmedelsgrossisterna
32. Livsmedelshandlarna (SSLF)
33. Lomma kommun
34. Ludvika kommun
35. Länsstyrelsen i Blekinge län
36. Länsstyrelsen i Gävleborgs län
37. Länsstyrelsen i Norrbottens län
38. Länsstyrelsen i Uppsala län
39. Länsstyrelsen i Västernorrlands län
40. Länsstyrelsen i Örebro län
41. Länsstyrelsen i Hallands län
42. Mediemyndigheten
43. Malmö kommun
44. Mariestads kommun
45. Norbergs kommun
46. Nordmalings kommun
47. Nykvarns kommun
48. Nyköpings kommun

49. Partille kommun
50. Patent- och registreringsverket
51. Piteå kommun
52. Post- och telestyrelsen
53. Regelrådet
54. Riksdagens ombudsmän, JO
55. Riksrevisionen
56. Sametinget
57. Skatteverket
58. Socialstyrelsen
59. Småföretagarnas Riksförbund
60. Statens jordbruksverk
61. Strömstads kommun
62. Svensk Dagligvaruhandel
63. Svensk Handel
64. Svenskt Näringsliv
65. Sveriges Fiskares Producentorganisation
66. Sveriges Kommuner och Regioner
67. Sveriges lantbruksuniversitet
68. Sveriges vin- och spritleverantörer
69. Surahammar kommun
70. Systembolaget
71. Tillväxtverket
72. Trelleborgs kommun
73. Umeå kommun
74. Visita
75. Västerviks kommun
76. Ystads kommun
77. Älvdalens kommun
78. Örnsköldsvik kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet **senast den 30 april 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till li.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till li.jl@regeringskansliet.se. Ange diarienummer LI2024/01446 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet. Om remissen är begränsad till en viss del av betänkandet, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Tobias Olsson
Departementsråd

Samhällsförvaltningen
Petri Niemelä
petri.niemela@harnosand.se

Samhällsnämnden

Taxor och avgifter för tillstånd och tillsyn av gårdsförsäljning.

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta enligt förslag om ändring i alkohollagen (2010:1622) Kap 5 a § 17

att godkänna taxa för ansökan om gårdsförsäljning till 11 760 kronor,

att godkänna timavgift för tillsyn av gårdsförsäljning till 1050 kronor,

att godkänna avgift för kunskapsprov till gårdsförsäljning sätts till 1 176 kronor samt

att taxorna gäller från och med datum för detta beslut.

Beskrivning av ärendet

Enligt ändring i alkohollagen (2010:1622) finns möjlighet till småskalig gårdsförsäljning av alkoholdrycker i syfte att förbättra förutsättningarna för lokal besöksnäring. De nya reglerna träder i kraft den 1 juni 2025.

Enligt förslag till lag om ändring i alkohollagen (2010:1622) 5 a Kap. Gårdsförsäljning 17§ får kommunen ta ut en avgift för prövningen av ansökan om gårdsförsäljningstillstånd enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige. Kommunen får också ta ut en avgift för tillsyn enligt 9 Kap. av den som har tillstånd att bedriva gårdsförsäljning.

Ansökningsförfarandet för tillstånd av gårdsförsäljning är likt det förfarande som tillämpas vid ansökan av stadigvarande serveringstillstånd. Därav kan en avgift för nyansökningar av gårdsförsäljning sättas på samma nivå som dagens ansökningsförfarande för nyansökningar för stadigvarande serveringstillstånd, 11 760 kronor.

I handläggning ingår bland annat registrering av ärenden, remisshantering, besök på serverings-/försäljningsstället, utredningsarbete, beredning av beslutsunderlag, beslutsfattande och utfärdande av tillståndsbevis.

Tillsyn kommer att bedrivas på verksamheter som har gårdsförsäljning. I tillsynen ingår förberedelse, platsbesök och eventuell uppföljning vid avvikelser. I taxa för stadigvarande tillstånd används en timtaxa på 1 050 kronor, upplägg för tillsyn är likartat vilket då kan användas för tillsyn av gårdsförsäljning.

Den sökande ska utföra ett kunskapsprov. I de gällande taxorna för serveringstillstånd tas en avgift ut, 1 176 kronor. Då kunskapsprovet för gårdsförsäljning kommer att likna dagens prov för stadigvarande serveringstillstånd kan avgiften för provet vara detsamma.

Avgifterna för gårdsförsäljning ska täcka kostnad för handläggning och tillsyn.

För att handläggningskostnaden per timme ska följa kommunens kostnadsutveckling finns behov av att kunna göra ändringar av avgifterna i taxan som en anpassning till rådande kostnadsläge, utan att det finns någon politisk ambition att förändra grunderna för beräkningen av avgifterna.

I gällande taxa för tillsyn av stadigvarande tillstånd används en timtaxa på 1050 kronor.

Förslag för de nya reglerna för gårdsförsäljning ska tas i

Gällande lagstöd

1. Prövning av tillstånd gällande gårdsförsäljning, 5 Kap. 1 st. 17§ alkohollagen (2010:1622).
2. Tillsyn över verksamheter som bedriver tillståndspliktig verksamhet för gårdsförsäljning, 5 Kap. 2 st. 17§

Socialt perspektiv

Förslaget bedöms inte påverka perspektivet.

Ekologiskt perspektiv

Förslaget bedöms inte påverka perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Förslaget om ny taxa för gårdsförsäljning innebär att det kommer att finnas grund för att ta ut en avgift som täcker kommunens kostnader.

Beslutsunderlag

Regeringens proposition 2024/25:86.

Helene Lager
Förvaltningschef

Petri Niemelä
Alkoholhandläggare

Bilagor

Bilaga 1 Uppdaterad taxebilaga.

Förslag till ny taxa gällande serveringstillstånd, tobakstillstånd, försäljning/servering av folköl och försäljning av receptfria läkemedel.

Föreslås gälla från 2025-01-01

TAXA – ansöknings-, anmälnings- och tillsynsavgifter enligt 8 kap 10 § Alkohollagen, andra stycket;

10 § Kommunen får ta ut avgift för prövningen enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige.

Kommunen får ta ut avgift för prövningen enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige.

Kommunen får även ta ut avgift för tillsyn enligt 8 kap. av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningspliktig detaljhandel med eller servering av folköl.

Ansökningsavgifter enligt alkohollagen

	Timmar	% av PBB	Förslag ny taxa
Nyansökningar stadigvarande serveringstillstånd allmänheten och slutna sällskap, cateringföretag för slutna sällskap, provsmakning	10	20 %	11 760 kr
Nyansökan, gårdsförsäljning	10	20%	11 760 kr
Ändring av bolagsform Samma ägare, men nytt organisationsnummer	2	5 %	2 940 kr
Ändring av nya ägare i bolag Vid köp av bolag som innehar ett stadigvarande serveringstillstånd	5	10 %	5 880 kr
Anmälan om ändring i bolag. PBI utredning, ändring inom samma organisationsnummer	1	3 %	1 764 kr
Tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten Som anordnas i offentliga lokaler, festlokaler, festivaler och liknande	5	10 %	5 880 kr
Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap	2	5 %	2 940 kr
Ansökan tillfälligt tillstånd till allmänheten/slutet sällskap 1 dag, då försäljningen sker på uppdrag av eller direkt av en ideell förening och anordnas i sökande förenings bygdegård, folketshus, eller föreningslokal. Max 3 tillfällen per ansökan och inom en maxperiod av 3 månader.	1	2 %	1 176 kr

Ändring i stadigvarande serveringstillstånd Yta, tid, ändrad verksamhetsinriktning, tillägg för catering	5	10 %	5 880 kr
Provsmakningstillstånd – tillfälligt tillstånd för partihandlare för provsmakning till allmänheten	2	5 %	2 940 kr
Ansökan om gemensam serveringsyta För innehavare av stadigvarande serveringstillstånd – per sökande bolag	5	10 %	5 880 kr
Ansökan om tillfällig pausservering	1	2 %	1 176 kr
Anmälan av godkänd lokal vid provsmakning Endast för innehavare av stadigvarande provsmakningstillstånd			Ingen avgift
Ändring i tillfälligt tillstånd till allmänheten	1	2 %	1 176 kr
Kunskapsprov Inklusive två omprov	1	2 %	1 176 kr
Kunskapsprov, gårdsförsäljning Inklusive två omprov	1	2 %	1 176 kr
Avgifter för övriga ansökningar, anmälningar Tillfällig ändring i tillstånd till slutet sällskap Anmälan om ny cateringlokal	1	2 %	1 176 kr
Ny ansökningsavgift pga ej godkänt kunskapsprov. Gäller vid 3 misslyckade försök av kunskapsprov, ny ansökan inkommer inom 3 månader från första ansökan avslutats. Gäller endast om inga förändringar har skett i bolaget/verksamheten från första ansökningstillfället.	2	5 %	2 940 kr
Påminnelseavgift restaurangrapport Påminnelse skickas innan tidsfristen utgår, avgift tas vid första påminnelse efter att sluttid gått.	1		1 000 kr

Tillsynsavgift enligt Alkohollagen, 8 kap 10 §

Avgiften debiteras en gång per år och avser då innevarande år

Fast avgift. En fast tillsynsavgift som samtliga serveringsställen med stadigvarande serveringstillstånd betalar årligen, oavsett omsättning och om det gäller till allmänheten eller slutna sällskap.		2 %	1 176 kr
--	--	-----	----------

Tillsynsavgift folkölsförsäljning/servering		2 %	1 176 kr
Tillsynsavgift för e-cigarett		2%	1 176 kr
Tillsynsavgift för folköl och tobaksförsäljning		3 %	1 764 kr
Rörlig tillsynsavgift. Avgiftsuttaget baseras på redovisade försäljningssiffror av alkoholdrycker i restaurangrapporten. Blankett för denna rapportering sänds ut till tillståndshavare varje år i januari.			
Rörlig avgift baserad på en omsättning av			
< 49 999 kr		2 %	1 176 kr
50 000 – 249 999 kr		3 %	1 764 kr
250 000 – 499 999 kr		4 %	2 352 kr
500 000 – 999 999 kr		5 %	2 940 kr
1 000 000 – 1 999 999 kr		10 %	5 880 kr
2 000 000 – 2 999 999 kr		12 %	7 056 kr
3 000 000 – 3 999 999 kr		14 %	8 232 kr
4 000 000 – 4 999 999 kr		18 %	10 584 kr
5 000 000 – 5 999 999 kr		20 %	11 760 kr
6 000 000 – 7 999 999 kr		30 %	17 640 kr
8 000 000 > kr		40 %	23 520 kr

Vid tillsyn av serveringstillstånd som ännu inte betalat årlig tillsynsavgift ska en timtaxa på 1050 kronor användas.

Ansökningsavgift enligt 8 kap 1 och 2 §§ Lag om tobak och liknande produkter (2018:2088)

1 § Kommunen får ta ut en avgift för prövningen av ansökan om försäljningstillstånd enligt 5 kap. 1 § enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige

2 § En kommun får ta ut avgifter för sin tillsyn av den som bedriver tillståndspliktig försäljningen enligt 5 kap 1 §, av den som bedriver anmälningspliktig försäljningen enligt 5 kap. 14 § och av den som bedriver försäljning av nikotinfria vätskor som är avsedda att konsumeras genom elektroniska cigaretter.

Ansökningsavgift – stadigvarande försäljningstillstånd	5	10 %	5 880 kr
Ansökningsavgift – tillfällig (även tillsynsavgift)	2	5 %	2 940 kr
Ansökningsavgift – tillfällig Gäller ansökan som inkommer senare än 1 månad innan planerat evenemang sker	8	15 %	8 820 kr
Ändring i tobakstillstånd	2	5 %	2 940 kr
Ordinarie tillsynsbesök (inklusive inre tillsyn)	3	2 %	1 176 kr

Återbesök utöver ordinarie tillsynsbesök,		timtid	1054 kr
---	--	--------	---------

Tillsynsavgift enligt Lag om handel med vissa receptfria läkemedel (2009:730)

23 § En kommun får för sin kontroll enligt denna lag ta ut avgift av den som bedriver detaljhandel.

Ordinarie tillsynsbesök	1	2 %	1 176 kr
Återbesök utöver ordinarie tillsynsbesök,		timtid	1054 kr

Samhällsförvaltningen
Petri Niemelä
petri.niemela@harnosand.se

Samhällsnämnden

Ansökan om tillfällig ändring i ett stadigvarande serveringstillstånd.

Förslag till beslut

Med stöd av 8 kap 2§ första stycket alkohollagen (2010:1622) föreslås
Samhällsnämnden besluta

att bevilja St Petri Logen restaurang AB med organisationsnummer 556644-4310 en tillfällig ändring i ett serveringstillstånd gällande serveringstiden för 7 till 8 juni 2025 på St Petri Logen Restaurang, Brunnshusgatan 1,

att den tillfälliga serveringstiden är från 7 juni kl. 11.00 till 8 juni 2025 03:00 inomhus samt utomhus den 7 juni kl. 11.00 till 8 juni 2025 01.00.

att sätta ned avgiften till 2865 kronor.

Beskrivning av ärendet

St Petri Logen restaurang AB inkom med en ansökan om tillfällig ändring av stadigvarande serveringstillstånd den 14 mars 2025. St Petri Logen ska stå för middag för ett bröllop med 80 deltagare den 7 juni 2025. Förändringen gäller utökad serveringstid för den 7 juni kl. 11.00 till 8 juni kl. 03.00 inomhus samt 7 juni kl. 11.00 till 8 juni kl. 01.00 utomhus.

Enligt Härnösands kommuns riktlinjer prövas varje ansökan var och en för sig och det kan innebära att olika serveringsställen får olika serveringstider. Där står också att:

- Servering får tidigast ske från klockan 11.00 och normalt fram till klockan 01.00. Tillstånd om utökade serveringstider beviljas restriktivt efter en särskild prövning.
- För att få utökad serveringstid till klockan 03.00 krävs att verksamheten är väletablerad och välskött. Varken restaurangen eller ägaren får ha någon anmärkning. Dessutom måste all serveringspersonal ha godkänd utbildning i Ansvarsfull alkoholservering.
- Vid utökad serveringstid till klockan 03.00 ska Polismyndigheten inte ha några invändningar för detta.

Samhällsförvaltningen anser att verksamheten är väletablerad och välskött utifrån yttrande från Polismyndigheten och Skatteverket.

Yttrande från Polismyndighet har inte visat på några anmärkningar. Gällande den utökade tiden till 03.00 har Polismyndigheten inget att anmärka. Polismyndigheten har gjort slagning i brottsregistret som inte visat på någon anmärkning.

Yttrande från Skatteverket samt slagning i kreditupplysningsföretaget SYNA på det sökande bolaget samt dess företrädare har inte visat på några anmärkningar.

Serveringspersonalen har inte gått utbildningen i Ansvarsfull alkoholservering, vilket beror på att kommunen inte tillhandahållit denna under 2025 som planerat.

Det ska också tas hänsyn till om serveringstiden kan innebära att människor blir störda eller att det finns risk för människors hälsa. Verksamheten ligger inte i ett bostadsområde. Den ansökta förändringen är endast för ett tillfälle. Samhällsförvaltningen bedömer att en utökning av en timme inte nämnvärt ger störningar i området eller påverkar människans hälsa.

Socialt perspektiv

Alkohollagen är en skyddslagstiftning som gör gällande att kommunens invånare inte ska påverkas negativt av alkoholkonsumtion på allmänna platser. Härnösands kommun har riktlinjer som styr arbetet av alkoholrelaterade frågeställningar.

Ekologiskt perspektiv

Beslut om tillfällig förändring av stadigvarande serveringstillstånd har ingen påverkan på ekologin.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

En ansökan om tillfällig ändring i ett stadigvarande serveringstillstånd har en ansökningsavgift. Denna avgift står för merparten av kostnaden för kommunen när ärendet handläggs.

Beslutsunderlag

Utredning.

Alkohollagen.

Helene Lager
Förvaltningschef

Petri Niemelä
Alkoholhandläggare

Samhällsförvaltningen

Malin Nyberger, 0611 - 34 81 26
malin.nyberger@harnosand.se

Samhällnämnden

Antagande utav detaljplan för del av Saltvik 2:35 och del av Bondsjö 17:1

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden besluta

att anta detaljplan för del av Saltvik 2:35 och del av Bondsjö 17:1 med
föreslagna revideringar

Beskrivning av ärendet

Ansökan om planbesked för utveckling av industrimark för kommunens
behov inkom till Samhällsförvaltningen 2018-03-29.

Positivt planbesked, att planarbetet kunde påbörjas, gavs med
delegationsbeslut den 19 april 2018.

När planbeskedet gavs var kommunens översiktsplan från 2011–2025
gällande. Översiktsplanen redovisade området som industriområde,
infrastruktur och skogsbruk. År 2011 togs ett planprogram för det aktuella
området fram. Planprogrammet daterat 2011-08-16 anger området som
industrimark. Planansökan överensstämmer med etapp 2 som pekades ut i
planprogrammet från 2011. Området var inte detaljplanlagt.

Eftersom kommunen var i behov av fler industritomter så bedömde
samhällsförvaltningen att planläggningen för området Västra Saltvik kunde
påbörjas.

Samrådet

Planförslaget var på samråd under tiden 23 november till 14 december 2022.
Planen möjliggjorde för industri (J), verksamhetsändamål (Z),
drivmedelsförsäljning (G), centrumändamål, restaurang (C1) och detaljhandel
utom handel med livsmedel (H2) för större delen av planområdets kvartersmark.
I planområdet planlades allmän platsmark för gata och natur med kommunalt
huvudmannaskap. Planområdet omfattar knappt 16 hektar.

Från samrådet inkom 11 yttranden från bl.a. myndigheter, intresseföreningar,
privatpersoner m.fl.

Inför granskning utfördes revideringar i planförslaget utifrån inkomna
synpunkter från samrådet samt utifrån vidare planeringsunderlag som togs
fram inför granskningen.

Granskningen

Planförslaget var ute på granskning under tiden 5 mars till 19 mars 2025.

Planförslaget möjliggjorde för industri (J), verksamhetsändamål (Z), kontor (K), drivmedelsförsäljning (G), transformatorstation (E1), restaurang (C1) och detaljhandel utom handel med livsmedel (H1) för större delen av planområdets kvartersmark. I planområdet planläggs även allmän platsmark för gata och natur med kommunalt huvudmannaskap. Planområdet omfattar cirka 9,5 hektar kvartersmark.

Områden med naturmark planlades delvis utifrån naturvärdesinventeringens utpekade naturvärdesobjekt. Ett naturområde (NATUR1) planlades för att skydda myr- och våtmarkerna som ligger utanför planområdet i områdets södra del. Ett annat naturområde (NATUR2) för att bevara delar utav den äldre granskogen som ligger inom planområdet. Enbart NATUR planläggs för i kraftledningsgatan för att skapa en grön barriär mot etapp 1.

Då planförslaget för granskning togs fram var översiktsplan Mitt Härnösand 2040 antagen av Kommunfullmäktige den 2022-09-26 i §79 gällande. Markanvändningen anger för området som utvecklingsområde för verksamheter och industri. Detaljplanen bedöms därmed vara förenligt med då gällande och nu gällande översiktsplan.

Från granskningstiden inkom 10 yttranden och dessa var från:

Yttrande från	Ankomstdatum	Kommentar
1. PostNord	2025-03-05	Ingen erinran/ har information
2. Räddningstjänsten	2025-03-06	Yttrande
3. NTF Västernorrland	2025-03-11	Ingen erinran/ har information
4. Hemab elnät	2025-03-11	Yttrande
5. Lantmäteriet	2025-03-12	Yttrande
6. Luftfartsverket	2025-03-12	Ingen erinran/ har information
7. Naturskyddsföreningen	2025-03-17	Yttrande
8. E.ON	2025-03-19	Ingen erinran
9. Länsstyrelsen	2025-03-19	Yttrande
10. Trafikverket	2025-03-19	Yttrande

Samhällsförvaltningen har upprättat ett granskningsutlåtande där inkomna synpunkter samt kommunens bemötande sammanfattats. Nedan sammanfattas några av yttrandena och kommunens bemötande. Detta är synpunkter där kommunen har gjort ett ställningstagande.

Länsstyrelsen har meddelat att de inte avser att ta upp detaljplanen för överprövning. Länsstyrelsen vill dock belysa att artskyddsförordningen är gällande sedan vid ett genomförande utav detaljplanen och att det är exploatören som är skyldig att påvisa att artskyddsförbudet inte påverkas. Kommunens ställningstagande är att detaljplanen är väl anpassad utifrån artskyddet och att detaljplanen därmed är genomförbar och att ett antagande därmed kan genomföras. Eftersom detaljplanen dock är en planberedskap, alltså att vi inte vet när i tid som hela detaljplanen blir genomförd, så kan vi inte utreda artskyddet i någon ytterligare omfattning i det här läget. Utan

exploatören är skyldig att vid ett genomförande påvisa att artskyddsförbudet inte inträder.

Trafikverket hade synpunkter på att det finns osäkerheter i trafikstringsutredningen som bör förbättras. Detta utifrån att när utredningen togs fram så gällde ett annat prognosår, men också för att Västra Saltvik etapp 1 nu är etablerat och att det då finns mer korrekta mätvärden. Kommunen har tagit ställning till att utredningen inte behöver revideras inför ett antagande. Detta baseras delvis på att Trafikverket faktiskt har godkänt den trafikutredning som ligger som grund för förslaget i ett tidigare skede. Samt på att de osäkerheter som kan finnas i beräkningarna ändå har så pass liten påverkan på slutresultatet av utredningen. Detta eftersom det är väldigt liten risk att detaljplanen kan bidra till en kapacitetsbrist på påfartslederna till E4an så även om beräkningarna räknas upp utifrån nytt prognosår så är risken fortsatt liten för kapacitetsproblem.

Naturskyddsföreningen har synpunkter på att kommunen vid ett genomförande utav Västra Saltvik etapp 1 inte uppfyllde kraven enligt artskyddsförordningen i tillräckligt stor utsträckning. Detta är ingenting som dock påverkar beslutet om att anta detaljplanen för Västra Saltvik etapp 2. Däremot är det viktigt att kommunen vid ett genomförande utav etapp 2 tar hänsyn till artskyddsförordningen. Kommunen har påbörjat ett internt förbättringsarbete för att se över hur överföringen från detaljplaneringsskedet sedan följer med vid ett eventuellt genomförande av detaljplanen.

Hemab elnät informerar på att det kan finnas en risk att kraftledningen som Hemab äger måste höjas närmast den anslutande vägen in till etapp 2. Detta är ingenting som påverkar planförslaget, men planbeskrivningen har uppdaterats med denna information. Detta får utredas i ett genomförande om det måste göras eller ej. I fall det ska genomföras så ansöker kommunen om ändringen till Hemab, Hemab utför sedan arbetet och kommunen får bekosta åtgärden.

Räddningstjänsten påpekar att det är ovist huruvida det finns tillgång till brandpost eller annat släckvatten. Detta är ingenting som påverkar detaljplanens utformning, men information om detta har lagts i planbeskrivningen. Detta då exploitören bör vara medveten att de kan själva behöva bekosta åtgärder som säkerställer att ett släckningsarbete kan gå till på ett tillfredsställande sätt.

Antagande

Utifrån synpunkter som inkom under granskningen har några revideringar gjorts av planförslaget. Nedanstående punkter är revideringar som har skett mellan granskningen och antagandet utav detaljplanen.

Plankartan kompletteras eller ändras i nedanstående utsträckning:

- Inför en bestämmelse om att belysning inom kvartersmarken får inte riktas ut från användningsområdet.
- Grundkartan har uppdaterats med fastighetsbeteckningar.

Planbeskrivningen kompletteras eller ändras i nedanstående utsträckning:

- En beskrivning av bestämmelsen om att belysning inom kvartersmarken får inte riktas ut från användningsområdet.

- En ny text angående krav på brandskydd för vissa byggnader och att det kan krävas sprinkler och vattenreservoar.
- En ny text om att den fria höjden mellan den nya gatan och Hemab ledning kan komma att bli för låg. Vissa stolpar behöver bytas ut, som beställs av kommunen till Hemab och kommunen bekostar också åtgärden.

Detaljplanen har hanterats med ett standardförfarande i enlighet med plan och bygglagen (2010:900).

Socialt perspektiv

Beslutet om att anta detaljplanen påverkar sociala värden vid ett genomförande utav detaljplanen. Detaljplanen har anpassats för att det ska bli så bra förutsättningar som möjligt ur ett socialt perspektiv. Exempel på detta är att industriområdet som kan bli en stor framtida arbetsplats ligger i nära anslutning till kollektivtrafik, vilket skapar förutsättningar både för ett hållbart resande men också för ett mer jämlikt resande.

Detaljplanen möjliggör också för nya arbetsplatser vilket kan skapa arbeten för fler människor som redan bor i Härnösand eller för människor som vill flytta hit.

Detaljplanen har anpassats för att inte ta viktigt tätortsnära skog i anspråk som används i stor utsträckning utav närboende.

Ekologiskt perspektiv

Beslutet om att anta detaljplanen påverkar ekologiska värden eftersom detaljplanen tillåter en exploatering utav naturmark. Detaljplanen har dock anpassats utifrån olika naturvärden på platsen för att det ekologiska perspektivet ska bli så lite påverkat som möjligt. Detaljplanen har anpassats för att bevara våtmarker, samt för att säkerställa en fortlevnad för viktiga arter som lever kring området. Detta har främst gjorts genom att inte planlägga känsliga naturområden.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet om att anta detaljplanen bidrar till olika ekonomiska förutsättningar för kommunen som helhet. Beslutet i sig är ingen ekonomisk påverkan, men genomförandet som detaljplanen tillåter föranleder både inkomster och utgifter för kommunen. Intäkter i form utav markförsäljning och utgifter i form utav anläggande utav allmän plats – Gata.

Beslutet om att anta detaljplanen blir juridiskt en påverkan genom att detaljplaner blir juridiskt bindande efter att detaljplanen har fått laga kraft. Det innebär att efterföljande bygglovsprövning måste följa detaljplanen utifrån nu gällande föreskrifter och i enlighet med Plan- och bygglagen.

Beslutsunderlag

- Översiktsplan 2011–2025, antagen av Kommunfullmäktige 2011 och aktualitetsförklarad våren 2016
- Tillväxtstrategi – Mitt Härnösand 2040
- Undersökning av betydande miljöpåverkan. 2022-05-30

- Planprogram för del av Bondsjö 17:1 och Saltvik 2:35, Härnösands kommun. 2011-08-16.
- Markteknisk undersökningsrapport (MUR) / Geoteknik. 2020-05-27, Tyréns
- PM / Geoteknik. 2020-07-08, Tyréns
- Rapport. Dagvattenflöden, trumdimensioner och dikeskapacitet för bygghandling lokalgata Västra Saltvik, Härnösand. 2020-09-01, Tyréns
- Naturvärdesinventering. 2020-09-04, Calluna
- Groddjursinventering. 2021-07-05, Calluna
- Skyddsåtgärder för groddjur. 2021-10-20, Calluna
- Ytterligare groddjursinventering 2024-09-29 Calluna
- Dagvatten- och skyfallsutredning. 2024-08-16, Sigma civil
- PM Trafikutredning. 2023-11-17. Tyréns
- Fladdermusinventering. 2024-11-24, Härnösands kommun
- Bedömning av fladdermöss i Saltvikshöjdens naturområde, 2025-02-11, EnviroPlanning

Thomas Jenssen
Tf. Plan & byggchef

Malin Nyberger
Plansamordnare

Bilagor

Plankarta april 2025

Planbeskrivning april 2025

Granskningsutlåtande april 2025

Bilaga 1 Besvärshänvisning

Samhällsförvaltningen

Dick van Asperen, 0611-348080
dick.van.asperen@harnosand.se

Samhällnämnden

Bygglövs - nybyggnad av telekommunikationsanläggning – GÅNSVIK 1:28

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden besluta

- att** avslå ansökan om bygglövs,
- att** fastställa avgiften för beslutet till 22 400 kr i enlighet med taxa fastställd av kommunfullmäktige.

Beskrivning av ärendet

Ärendet gäller uppförande av en telekommunikationsanläggning bestående av en 54 m högt torn med ett tillhörande teknikskåp på 0,6 m². Anläggningen placeras ca 45 m öster om den väg som leder ut till Smitingens havsbad, ca 120 m från naturreservatet och drygt 400 m från närmaste bebyggelse.

Handläggning

Grannhörande har skickats till Gånsvik 1:1, Gånsvik 1:28, Gånsvik 1:52 och Specksta 1:4. Av dessa har Gånsvik 1:52 och Specksta 1:4 inte svarat. Då det även finns ett stort antal fritidsboende i närområdet sattes en annons in i Tidningen Ångermanland 2025-02-28 och information om ärendet anslogs på kommunens digitala anslagstavla. Inga synpunkter har inkommit.

Remisser har skickats till kommunens ekolog, Länsstyrelsen Västernorrland, Härnösands Energi och Miljö AB (HEMAB) och Försvarsmakten.

Kommunens ekolog har tillfrågats om naturvärdena på platsen och har i sitt yttrande uppgivit att åtgärden inte påverkar växt- och djurlivet på marken negativt, dock råder det osäkerhet om tornets påverkan av fågellivet. Därför bör man utreda alternativa placeringar av anläggningen samt utreda dess påverkan av det intilliggande naturreservatet.

HEMAB uppger att den nya ledningsdragningen i den planerade gång- och cykelvägen behöver beaktas samt att om befintliga elledningar behöver flyttas faller detta på exploitören.

Länsstyrelsen svara att man behandlar en anmäla om samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken angående aktuell telekommunikationsanläggning. I samrådsärendet har de fattat ett delbeslut om att förbjuda åtgärden tills vidare på grund av att handläggningstiden, som är 6 veckor, i detta fall inte

är tillräcklig för att de ska kunna utreda verksamhetens påverkan på naturmiljön.

Försvarsmakten meddelar att föreslagen mast medför påtaglig skada riksintresse för totalförsvarets militära del som omfattas av sekretess enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Försvarsmakten motsätter sig därför att bygglov beviljas i rubricerat ärende.

Sökande har fått tagit del av samtliga yttranden.

Socialt perspektiv

Beslutet kan få en negativ inverkan på hur väl telekommunikationen kan komma att fungera i området.

Ekologiskt perspektiv

Samhällsförvaltningen gör bedömningen att detta beslut inte påverkar det ekologiska perspektivet.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka det ekonomiska eller det juridiska perspektivet.

Beslutsunderlag

I handläggningen av bygglov utanför detaljplan eller sammanhållen bebyggelse ska en fullständig prövning av kraven på lokalisering, placering och utformning göras, allt enligt 9 kap. 31 § plan- och bygglagen (PBL).

Försvarsmaktens yttrande gör gällande att åtgärden bedöms medföra påtaglig skada på riksintresset för totalförsvarets militära del innebär det även att åtgärden strider mot 6 § 3p 2 kap. PBL, ...”lämpligt och med hänsyn till åtgärder för att skydda befolkningen mot och begränsa verkningarna av stridshandlingar.”.

Lokaliseringen av anläggningen är därför olämplig enbart av detta yttrande allena, även om man i samråd och utredning enligt yttranden från Länsstyrelsen och kommunekolog skulle komma fram till att åtgärden är genomförbar.

I avvägningen mellan vilka enskilda och allmänna intressen som är av störst vikt, 2 kap. 1 § PBL, finner samhällsförvaltningen att det allmänna intresset gällandes totalförsvaret väger tyngre än det allmänna intresset för utbyggnad av telekommunikationsnätet och eventuella enskilda intressen i den frågan.

Utifrån de handlingar som finns i ärende och vad som ovan presenteras, finner samhällsförvaltningen att åtgärden inte kan beviljas och rekommenderar därför samhällsnämnden att avslå ansökan om bygglov.

Lagstöd

2 kap. 1 § PBL

Vid prövningen av frågor enligt denna lag ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen.

2 kap. 6 § PBL

Vid planläggning, i ärenden om bygglov och vid åtgärder avseende byggnader som inte kräver lov enligt denna lag ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till

1. stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan,
2. skydd mot uppkomst och spridning av brand och mot trafikolyckor och andra olyckshändelser,
3. åtgärder för att skydda befolkningen mot och begränsa verkningarna av stridshandlingar,
4. behovet av hushållning med energi och vatten och av goda klimat- och hygienförhållanden,
5. möjligheterna att hantera avfall,
6. trafikförsörjning och behovet av en god trafikmiljö,
7. möjligheter för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att använda området, och
8. behovet av framtida förändringar och kompletteringar.

Första stycket gäller också i fråga om skyltar och ljusanordningar.

Vid planläggning och i andra ärenden samt vid åtgärder avseende byggnader som inte ingår i ett ärende enligt denna lag ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas. *Lag (2014:477)*.

9 kap. 31 § PBL

Bygglov ska ges för en åtgärd utanför ett område med detaljplan, om åtgärden

1. inte strider mot områdesbestämmelser,
2. inte förutsätter planläggning enligt 4 kap. 2 eller 3 §, och
3. uppfyller de krav som följer av 2 kap. och 8 kap. 1 §, 2 § första stycket, 3, 6, 7, 9-11 §§, 12 § första stycket, 13, 17 och 18 §§ i de delar som inte har prövats i områdesbestämmelser. *Lag (2014:900)*.

Thomas Jenssen
TF plan- och byggchef

Dick van Asperen
Handläggare Bygg

Bilagor

Bilaga 1	Ansökan om bygglov	SAM 2025-1217:1
Bilaga 2	Översiktskarta	SAM 2025-1217:2
Bilaga 3	Ortofoto	SAM 2025-1217:3
Bilaga 4	Situationsplan	SAM 2025-1217:4
Bilaga 5	Elevation torn	SAM 2025-1217:5
Bilaga 6	Plan- och fasadritning	SAM 2025-1217:6
Bilaga 7	Yttrande Länsstyrelsen	SAM 2025-1217:14
Bilaga 8	Yttrande från ekolog	SAM 2025-1217:16

Bilaga 9	Yttrande från HEMAB, el	SAM 2025-1217:17
Bilaga 10	Yttrande från Försvarmakten	SAM 2025-1217:19
Bilaga11	Yttrande från HEMAB, VA	SAM 2025-1217:20

Beslut som fattas kan överklagas

Om du inte är nöjd med samhällsnämndens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos Länsstyrelsen. Skrivelsen med ditt överklagande ska skickas eller lämnas till Härnösands Kommun, Samhällsförvaltningen, 871 80 HÄRNÖSAND.

Skrivelsen ska vara ställd till Länsstyrelsen. Skrivelsen med ditt överklagande måste ha kommit in till samhällsförvaltningen **inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet.**

I överklagandet bör du ange vilket beslut du överklagar, hur du vill att det ändras och varför du tycker att det är fel. Bifoga eventuella handlingar som stödjer din åsikt

Samhällsförvaltningen
Thomas Jenssen, 070-3401509
thomas.jenssen@harnosand.se

Samhällsnämnden

Införande av parkeringsavgift i Härnösand

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

att införa parkeringsavgift i Härnösands centrum.

Under förutsättning av kommunfullmäktiges beslut föreslår samhällsförvaltningen samhällsnämnden besluta

att dela in centrum i avgiftszoner,

att högst 10 kronor per timme tas ut i avgift,

att uppdra till förvaltningschef att upphandla tjänsten,

att uppdra till förvaltningschef att utvärdera införandet av avgift minst två gånger per år i samråd med näringslivet,

att återrapportera tidsplanen för införandet av avgift till nämnden efter tilldelning av leverantör.

Beskrivning av ärendet

Brister i nuvarande system med parkeringsskiva bidrar till att minska eller helt ta bort omsättningen på de mest centrala parkeringarna.

Parkeringsytorna används i hög utsträckning som arbetsparkering eller boendeparkering och konkurrerar då med parkeringar för handel. Att införa parkeringsavgift i de centrala delarna av Härnösand bidrar till en ökad omsättning av parkeringsplatser och gynnar handel, kultur och nöjen. Det finns ytor utanför centrumkärnan som är mer lämplig för parkering över arbetsdagen eller dygnsparkering då behov av att parkera längre perioder finns.

Socialt perspektiv

En ökad omsättning av parkeringar i centrumkärnan kan bidra till en ökad rörelse av människor i och runt torget.

Ekologiskt perspektiv

En minskning av söktrafik kan bidra till bättre luftkvalitet och en bättre miljö.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Parkeringsavgiftens intäkter till kommunen kan täcka kostnaden för parkeringsavgiftslösningen och konkurrerar inte med andra behov av skattemedel för den kommunala verksamheten. Det finns en oro hos näringslivet att en parkeringsavgift minskar flödet av kunder som påverkar de ekonomiska förutsättningarna att bedriva handel.

Beslutsunderlag

Parkeringsräkning 20250303

Thomas Jenssen
Förvaltningschef

Bilagor

Samhällsnämnden

§ 151

Dnr 2023-000146 1.1.3.1

Uppdrag att utreda och föreslå parkeringsavgift i Härnösand

Samhällsnämndens beslut

Samhällsnämnden beslutar

att uppdra till förvaltningschef att utreda möjligheten till parkeringsavgift i
Härnösands tätort,

att redogöra för de positiva och negativa effekterna, samt

att återrapportera utredningen till samhällsnämnden senast mars 2024.

Bakgrund

2010 togs parkeringsavgiften bort och kommunen införde parkeringsskiva
efter kommunfullmäktiges beslut 2008. Att utreda frågan om
parkeringsavgift kan ge svar på om omsättningen av parkerade fordon ökar,
om det går att införa realtidsskyltar till vissa parkeringar och hur en modell
skulle kunna se ut.

Socialt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka detta perspektiv

Ekologiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka detta perspektiv

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Beslutet bedöms inte påverka detta perspektiv

Beslutsunderlag

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-10-18

Samhällsförvaltningen
Mattias Eknemar, 0611-348158
mattias.eknemar@harnosand.se

Samhällsnämnd

Budgetuppföljning mars 2025

Förslag till beslut

Samhällsförvaltningen föreslår samhällsnämnden besluta
att lägga informationen till handlingarna

Beskrivning av ärendet

Samhällsnämnden har en nollbudget för 2025. Resultatet för perioden januari till mar är +2,0 mnkr mot budget. Den första årsprognosen för 2025 tas fram i samband med fyramånadersbokslutet. Samhällsnämndens utfall för investeringar är för perioden jan-mar är 47,7 mnkr mot en årsbudget på 231,0 mnkr.

Socialt perspektiv

Ingen påverkan.

Ekologiskt perspektiv

Ingen påverkan.

Ekonomiskt och juridiskt perspektiv

Ingen påverkan.

Beslutsunderlag

SAM budgetuppföljning 202503.pdf

Helene Lager
Tf Förvaltningschef

Mattias Eknemar
Controller

Bilagor

Här skrivs ev. bilagor, t.ex. förslag på reviderat styrdokument så som "Förslag på reviderad policy" eller "Förslag på reviderat reglemente". Här ska inte de dokument du använt dig av som underlag för beslut (motioner, remissyttranden, rapporter mm), dessa ska skrivas in under beslutsunderlag.

Kommunstyrelsen

§ 37

Dnr 2024-000439 1.2.3.1

Riktlinjer för stöd till föreningar och annat ideellt engagemang

Kommunstyrelsens beslut

kommunstyrelsen beslutar

att anta förslag till riktlinje för stöd till föreningar och annat ideellt engagemang.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Eva-Clara Viklund (M), Glenn Sehlin (SD) och Andreas Sjölander (S).

Yrkanden

Glenn Sehlin (SD) yrkar på en återremiss med motiveringen;

Sverigedemokraterna anser att ärendet borde återremitterats eftersom det finns väsentligt tolkningsutrymme i de föreslagna riktlinjerna. I de föreslagna riktlinjernas kan man under rubriken Syfte läsa följande ”Riktlinjerna skall vara tydliga och utförliga...” det menar vi alltså att de inte är.

Riktlinjerna gör gällande att ”Stöd beviljas inte till partipolitiskt eller religiöst inriktade aktiviteter”, samtidigt är det otydligt vad som egentligen menas eftersom reglementet inte utesluter att religiösa föreningar och trossamfund samt partipolitiska organisationer kan beviljas stöd. Sverigedemokraterna anser att det med nuvarande formuleringar i reglementet finns risk för att pengarna direkt eller indirekt kan medföra en otillbörlig politisk eller religiös påverkan eller riskera att grupper känner sig diskriminerade och uteslutna. Aktiviteter så som sammankomster, demonstrationer och liknande anordnade av partipolitiska organisationer, religiösa föreningar eller trossamfund kan av allmänheten uppfattas som just partipolitiska eller religiösa även om så ej var menat från sökandes sida. Det blir extra tydligt om man tänker på att sammankomster anordnade av till exempel kristna eller muslimska trossamfund sällan lockar troende med annan religiös åskådning och partipolitiska aktiviteter ofta inte lockar andra än de som känner tillhörighet till den partipolitiska föreningen som anordnat aktiviteten.

Kommunstyrelsen

Sverigedemokraterna ser därför inte att det på ett tydligt och rättvist sätt går att avgöra när och vilka dessa organisationer och föreningar skall beviljas eller nekas bidrag.

Propositionsordning 1

Ordförande finner att det föreligger två förslag till beslut, liggande förslag och förslag om en återremiss.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta att ärendet avgörs idag.

Ordföranden frågar om kommunstyrelsen avser besluta att återremittera ärendet.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutat ärendet avgörs idag.

Votering begärs och verkställs.

Votering och utfall

Ordföranden ställer följande propositionsordning: ja för liggande förslag och nej återremiss.

Med 13 ja-röster mot 2 nej-röster finner ordföranden att kommunstyrelsen beslutat ärendet ska avgöras idag.

Hur de enskilda ledamöterna röstat framgår av tabellen nedan.

Ledamot	Ersättare	Parti	§ 37	
			Ja	Nej
Andreas Sjölander		S	X	
Knapp Britta Thyr	Mattias Sjölander	MP	X	
Eva-Clara Viklund		M	X	
Magnus Oscarsson		S	X	
Anne-Cathrine Genberg		S	X	
Johan Nilsson	Lars Halén	S	X	
Ann Kristine Elfvendal		S	X	
Lotta Visén		S	X	
Emil Karlsson		V	X	
Ingemar Wiklander		KD	X	
Ida Skogström		M	X	
Ingemar Ljunggren		M	X	
Glenn Sehlin		SD		X
Charlotte Höglund Bystedt		SD		X
Christina Lindberg		C	X	

Propositionsordning 2

Ordförande finner att det föreligger ett förslag till beslut, liggande förslag.

Kommunstyrelsen

Ordförande frågar om kommunstyrelsen avser att besluta i enlighet med liggande förslag.

Ordförande finner att kommunstyrelsen har beslutat i enlighet med liggande förslag.

Bakgrund

Samverkan mellan kommunen och det civila samhället fördjupar demokratin genom skapandet av en arena för demokratiska processer. Kommunens roll är att bidra till samverkan så att det civila samhället, utifrån deras förutsättningar, får stöd till initiativ som bidrar till en positiv samhällsutveckling.

Uppdraget att fördela stöd till föreningar och andra ideellt engagerade finns hos såväl kommunstyrelseförvaltningen som samhällsförvaltningen.

Syftet med riktlinjen är att säkerställa att stödhanteringen bedrivs effektivt, rättssäkert och kännetecknas av transparens, likabehandling samt god styrning och kontroll.

Riktlinjerna ska vara tydliga och utförliga och är även ett stöd till e-tjänsten för ansökan.

Denna riktlinje gäller till 2028-12-31 för nämnder, kommunstyrelsen, förvaltningar inom Härnösands kommun vid fördelning av stöd till föreningar och annat ideellt engagemang.

Den tidigare riktlinjen antogs av samhällsförvaltningen 2018 och den föreliggande är både justerad och uppdaterad.

Riktlinjen kompletteras med en rutin för att säkerställa att ansökningar, genomförandet av sökt bidrag och uppföljning av aktivitet sker enligt kommunens riktlinjer.

Bedömning

Möjligheten att engagera sig ideellt har stor betydelse för samhället, det ökar tilliten och skapar en sammanhållning på orten.

Föreningslivet är hållbar på många områden, framför allt inom social hållbarhet. Föreningar och andra ideellt engagerade bidrar med stora samhällsinsatser för folkhälsa, demokrati, inkludering och folkbildning.

Enligt Volontärbarometern känner hela 91 procent av de som engagerar sig ideellt en meningsfullhet i livet.

Många barn och unga får via ideella föreningar tillgång till att utöva sina intressen och växa tillsammans med andra i inkluderande miljöer och sammanhang. Enligt Riksidrottsförbundet har närmare 90 procent av alla barn och ungdomar i Sverige har någon gång under sin uppväxt varit med i en idrottsförening.

Kommunstyrelsen

Av ovan anledningar är det därför av stor vikt att kommunen stödjer och underlättar för föreningsaktiva och andra ideellt engagerade.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse, 2024-12-18

Riktlinje för stöd till föreningar och annat ideellt engagemang

Checklista inför beslut - föreningsriktlinje

Kommunstyrelsen

§ 59

Dnr 2025-000122 1.1.2.1

Årsplan 2025, miljöavdelningen

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att kommunstyrelsen i rollen som jävsnämnd godkänner årsplan för miljöavdelningen i de delar som rör jävsärenden under 2025.

Yttranden

I ärendet yttrar sig Ida Skogström (M).

Jäv

Christian Wasell (M), Glenn Sehlin (SD), Charlotte Höglund Bystedt (SD), Helena Elfvendal (MP) och Hans Rosengren (S) anmäler jäv och deltar inte i beredning eller beslut i ärendet.

Bakgrund

Miljöavdelningen ansvarar för tillsyn inom områdena miljöskydd, hälsoskydd, livsmedelssäkerhet, alkohol, tobak och receptfria läkemedel. Avdelningen medverkar även bland annat i kommunala planeringsfrågor, genomför luftmätningar samt erbjuder allmänhet och företag energirådgivning. Uppgifterna inom naturvård har flyttat till teknikavdelningen, men behov- och tillsynsplan inkluderas inom detta dokument ändå. Inom naturvård beslutas bland annat om strandskyddsdispenser och kalkning av sjöar och vattendrag genomförs.

Årsplaneringen syftar till att ge en samlad bild över miljöavdelningens arbetsuppgifter och prioriteringar för 2025 och görs för att klara kraven enligt följande lagstiftningar:

* Tillsynsförordningen till miljöbalken anger att det ska finnas en utredning om tillsynsbehovet för myndighetens hela ansvarsområde enligt miljöbalken. Behovsutredningen ska avse en tid om tre år. Utredningen ska ses över vid behov och minst en gång varje år. Tillsynsmyndigheten ska årligen upprätta en samlad tillsynsplan som omfattar myndighetens ansvarsområde enligt miljöbalken.

* Enligt EG's förordning ska kontrollmyndigheterna ha en kontrollplan som beskriver hur livsmedelskontrollen går till. I Livsmedelsverkets föreskrifter om offentlig kontroll av livsmedel finns mer detaljerade bestämmelser om

Kommunstyrelsen

innehåll. Kontrollplanen ska avse en period på tre år. Kontrollplanen tas upp för särskilt beslut i samhällsnämnden.

* Enligt alkohollagen (2010:1622) ska kommunerna upprätta en tillsynsplan som ska lämnas till Länsstyrelsen.

Samhällsnämnden har genom beslut om årsplanen för 2025 gjort prioriteringar mellan uppgifter utifrån vilka uppgifter som krävs utifrån lagstiftning, inkommande ärenden och övriga uppgifter.

Det finns punkter i årsplanen där samhällsnämnden är både tillsynsmyndighet och verksamhetsutövare och då träder kommunstyrelsen in som tillsynsmyndighet. Samhällsnämnden beslutar alltså om årsplanen med undantag för de delar där man även är verksamhetsutövare, där träder kommunstyrelsen in och fattar beslut i deras ställe. I rutinen för hur vi undviker tillsynsjäv finns exempel på situationer där tillsynsjäv kan uppstå.

Bedömning

Årsplanen för miljöavdelningen utgör en grund för att kommunen ska uppfylla ett flertal lagstiftningar. Planeringen av behoven utgör också ett bra underlag för budget och budgetuppföljning. Alkohollagen utgår från mål kopplade till folkhälsa, vilket gör att kommunens arbete med tillstånd och tillsyn bidrar till dessa mål.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-03-17

Samhällsnämndens protokollsutdrag 2025-02-27 §28

Samhällsförvaltningens tjänsteskrivelse

Årsplan för miljöavdelningen 2025 inklusive bilagor

Riktlinje för stöd till föreningar och annat ideellt engagemang

Dokumentnamn	Riktlinje för stöd till föreningar och annat ideellt engagemang		Dokumenttyp Styrdokument	
Fastställd/upprättad av	Kommunstyrelsen		Datum 2025-01-21	Diarienummer KS2024-000439
Dokumentansvarig/processägare	Elisabeth Oxelhöjd, Kulturchef	Version 1.0	Senast reviderad [Datum]	Giltig t o m 2028-12-31
Dokumentinformation	Riktlinje som beskriver hanteringen av stöd till föreningar och annat ideellt engagemang.			
Dokumentet gäller för	[Dokumentet gäller för]			
Annan information	[Annan information]			

Inledning

I Härnösands kommun finns ett rikt civilsamhälle där enskilda människor, grupper och organisationer agerar tillsammans för gemensamma intressen. Inom det civila samhället verkar bland annat ideella föreningar, nätverk, stiftelser och registrerade trossamfund, med andra ord föreningar och annat ideellt engagemang.

Samverkan mellan kommunen och det civila samhället fördjupar demokratin genom skapandet av en arena för demokratiska processer. Kommunens roll är att bidra till samverkan så att det civila samhället, utifrån deras förutsättningar, får stöd till initiativ som bidrar till en positiv samhällsutveckling.

1.1 Syftet med riktlinjen

Syftet med riktlinjen är att säkerställa att stödhanteringen bedrivs effektivt, rättssäkert och kännetecknas av transparens, likabehandling samt god styrning och kontroll.

Riktlinjerna ska vara tydliga och utförliga och är även ett stöd till e-tjänsten för ansökan.

Denna riktlinje gäller tillsvidare för nämnder, kommunstyrelsen, förvaltningar inom Härnösands kommun vid fördelning av stöd till föreningar och annat ideellt engagemang.

Denna riktlinje följer gällande lagstiftning.

1.2 Koppling till andra styrande dokument inom Härnösands kommun

Nedan listas några av de styrande dokument som angränsar till denna riktlinje.

Styrande dokument	Fastställare för beslut	Giltighet
Tillväxtstrategi Härnösand	Kommunfullmäktige	2040
Målprogram 2024–2027	Kommunfullmäktige	2027
Kulturprogrammet	Kommunfullmäktige	2025
Policy för samverkan med civila samhället	Kommunstyrelsen	Under revidering
Mitt Härnösand Översiktsplan	Kommunfullmäktige	2040

2 Grundläggande kriterier

Föreningen ska:

- Ha av medlemmar godkända stadgar, ansvarig styrelse och revisor samt fungera enligt demokratiska principer.
- Ha betydelse för invånare och besökare i Härnösand.
- Ha allmänintresse och vara öppen för alla om inte sakliga och godtagbara skäl finns för undantag.
- Verka för lika rättigheter och möjligheter till delaktighet och deltagande oberoende av kön, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning eller ålder.
- Stöd beviljas inte till partipolitiskt eller religiöst inriktade aktiviteter. Stöd som riktas till barn och unga beviljas endast om det bedrivs i en miljö fri från alkohol, tobak, narkotika och doping.

Föreningen kan inte beviljas stöd om den eller någon av dess företrädare, i verksamheten:

1. Utövar våld, tvång eller hot eller på annat sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter.
2. Diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde.
3. Rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller.
4. Motarbetar det demokratiska styrelseskicket.
5. Om det finns misstanke eller varningssignaler om välfärdsbrott.

2.1 Olika typer av föreningsstöd

Stöden är antingen generella eller selektiva. Generella stöd ges utifrån en fastställd nivå. Selektiva stöd ges efter prövning av innehåll i verksamhet och behov av finansiering.

Förvaltning med delegation kan bevilja eller avslå ansökningar, stöden kan ha olika ansökningstider.

2.2 Ansökan

Föreningens styrelse eller utsedda firmatecknare är ansvarig för ansökan. Ansökan ska göras på det sätt och vid den tidpunkt som anges för respektive stöd. För att ansökan ska kunna handläggas ska följande aktuella underlag bifogas:

- Föreningens stadgar
- Årsmöteshandlingar från senaste årsmötet:
 - Protokoll
 - Verksamhetsberättelse
 - Ekonomisk berättelse med resultat- och balansräkning
 - Revisionsberättelse
- Beskrivning av verksamhet och budget (intäkter och kostnader) för det sökta stödet.

- Organisationsnummer från Skatteverket
- Uppgift om plusgiro- eller bankgirokonto.

Föreningar som samverkar kring en gemensam verksamhet ska utse en förening som ansvarar för ansökan.

En förening som väntar på beslut om ansökta medel från annan stödgivare eller om medel för verksamhet beviljats av annan stödgivare ska ange detta i ansökan.

2.3 Utbetalning

Föreningen ska säkerställa att uppdaterade uppgifter finns i föreningsregistret.

Stöd ska betalas ut till det plus-, eller bankgirokonto som är registrerat i föreningens namn.

2.4 Redovisning och uppföljning

Härnösands kommun kan följa upp beviljat stöd och kan närsomhelst under pågående verksamhet göra besök, begära in uppgifter samt granska föreningens ekonomi och verksamhetsinnehåll. All granskning ska ske med hänsyn till medlemmarnas personliga integritet. Stickprovskontroller kan ske av sökanden som erhåller stöd.

Förening som beviljats stöd ska för kommunen redovisa hur stödet använts tillsammans med uppgifter om föreningens ekonomi och resultat i relation till syfte och mål med stödformen.

Redovisning ska göras på det sätt och vid den tidpunkt som anges för respektive stöd. Aktuella underlag ska bifogas.

Om redovisning är ofullständig ska kompletteringar begäras in. Redovisning som inte kompletteras med de handlingar som begärts, ska inte godkännas. Härnösands kommun ska då ta ställning till återbetalning av stöd.

Förening som beviljats stöd, ska utan dröjsmål till kommunen rapportera uppkomna händelser under året, som medför markanta avsteg från den planerade verksamheten utifrån det beviljade stödet.

Beviljat stöd ska inte användas för att betala skulder, varken till kommunen, till Kronofogdemyndigheten eller till långivare.

Beviljat stöd ska inte användas för att finansiera annan verksamhet än för den som är ansökt och beviljad.

Den förening som har lämnat oriktiga uppgifter i sin ansökan ska polisanmälans vid misstanke om brott och spärras tillfälligt för utbetalning av stöd.

2.5 Marknadsföring

Den organisation som beviljats stöd ska använda Härnösands platsvarumärke samt informera att den får stöd från kommunen i deras marknadsföring.